

Управління освіти і науки
Чернігівської обласної державної адміністрації

Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя

Ніжинський обласний педагогічний ліцей
Чернігівської обласної ради

ПРАВО

УКРАЇНИ ТА НІМЕЧЧИНИ

Матеріали круглого столу
(м. Ніжин, 29 листопада 2018 р.)

Ніжин
2018

УДК 34:371.122

П68

Рекомендовано Вченою радою
Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя
(НДУ ім. М. Гоголя)
Протокол № 4 від 24.11.2018 р.

Редакційна колегія:

Шевчук Т.М., директор Ніжинського обласного педагогічного ліцею Чернігівської обласної ради, спеціаліст вищої категорії, вчитель-методист (**голова**);

Сліпак С.М., заступник директора з навчально-виховної роботи Ніжинського обласного педагогічного ліцею Чернігівської обласної ради (**заступник голови**);

Барановський Ф.В., доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політології, права та філософії Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя;

Геєць І.В., кандидат юридичних наук, доцент кафедри політології, права та філософії Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя.

Городецька І.А., кандидат юридичних наук, доцент кафедри політології, права та філософії Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя;

Дудченко О.С., кандидат юридичних наук, доцент кафедри політології, права та філософії Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя.

П68 **Право України та Німеччини:** матеріали круглого столу, м. Ніжин, 29 листопада 2018 р. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2018. 64 с.

У збірнику містяться матеріали наукових праць учасників круглого столу, що присвячений дослідженню актуальних проблем розвитку держави та права в Україні та Німеччині.

Розрахований на учнів, вчителів, студентів, викладачів та науковців.

УДК 34 :371.122

*Матеріали друкуються в авторській редакції мовами оригіналів.
За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідають автори.*

© Автори, 2018

© НДУ ім. М. Гоголя, 2018

ЗМІСТ

Програма круглого столу "Право України та Німеччини"	3
Андросова Ілона Фінансування політичних партій та виборчих компаній в Україні та Німеччині	12
Барановський Ф.В. Правові аспекти виконання критеріїв вступу до ЄС.....	15
Боберська К.Г. Конституційно-правове закріплення вимог до кандидата на посаду президента в зарубіжних країнах (на прикладі Сполучених Штатів Америки, Федеративної Республіки Німеччина та Швейцарської конфедерації).....	18
Боголей Д.І. Деякі аспекти щодо виконання рішень європейського суду з прав людини у Німеччині.....	19
Домме Ангеліна Міжнародно-правове регулювання охорони об'єктів тваринного світу	21
Дробязко Марія Працевлаштування молоді в Україні та Німеччині: порівняльний аспект.....	25
Журба Григорій Допомога внутрішньо переміщеним особам в Україні урядом Німеччини	27
Зіньова О.С. Деякі аспекти правового регулювання відпусток за законодавством Німеччини.....	29
Колінько О.О. Протидія насильству в сім'ї: порівняння українського та німецького законодавства	30
Ларченко М.О. Класифікація кримінологічних моделей.....	33
Макаренко Г.М. Законодавство Німеччини про працю.....	39
Морозов О.В. Порівняльна характеристика основних прав людини за Конституцією України та Конституцією Німеччини	41
Найда І.В. Сучасний стан патріотичного виховання молоді в Німеччині.....	44
Сало В.А. Реалізація права на освіту в Українській Народній Республіці	47
Труба Катерина Вдосконалення житлової політики України на прикладі Німеччини.....	49
Ширимета А.В. Особливості спадкування за заповітом в Німеччині.....	52
Fessenko N. Das deutsche Rechtssystem: historischer Überblick.....	54
Koshuhiwska S. Der Staatsaufbau Deutschlands.....	56
Kytschlo A. Die Staatssymbole der BRD, ihr Ursprung	57

ПРОГРАМА
круглого столу
"Право України та Німеччини"

(29 листопада 2018 року, місто Ніжин)

ПОРЯДОК РОБОТИ
круглого столу
"Право України та Німеччини"

РЕГЛАМЕНТ:

доповіді до **10 хв.**
співповіді до **7 хв.**
виступи до **5 хв.**

Робочі мови круглого столу:

- українська;
- німецька

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ

Дебати як форма розвитку критичного мислення (із досвіду проведення міжрегіонального етапу німецько-українського проекту "Молодь дебатує")

Шевчук Т.М., директор Ніжинського обласного педагогічного ліцею Чернігівської обласної ради, спеціаліст вищої категорії, вчитель-методист

Правові аспекти виконання критеріїв вступу до ЄС

Барановський Ф.В., доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політології, права та філософії Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

Насильство в сім'ї

Петухова Н.Ю., головний спеціаліст відділу систематизації законодавства, правової роботи та правової освіти Управління державної реєстрації нормативно-правових актів, правової роботи та правової освіти Головного територіального управління юстиції у Чернігівській області

СЕКЦІЯ 1

Сучасний стан патріотичного виховання молоді в Німеччині

Найда І.В., кандидат наук з державного управління, доцент кафедри права Київського кооперативного інституту бізнесу і права

Протидія насильству в сім'ї: порівняння українського та німецького законодавства

Колінько О.О. к.ю.н., доцент кафедри права Київського кооперативного інституту бізнесу і права

Конституційно-правове закріплення вимог до кандидата на посаду президента в зарубіжних країнах (на прикладі Сполучених Штатів Америки, Федеративної Республіки Німеччина та Швейцарської конфедерації)

Боберська К.Г., старший викладач кафедри правознавства ВНЗ Укоопспілки "Полтавський університет економіки і торгівлі"

Правові засади працевлаштування молоді в Німеччині

Дудченко О.С., к.ю.н., доцент, доцент кафедри політології, права та філософії Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

Реалізація права на освіту в Українській Народній Республіці

Сало В.А., старший викладач кафедри правознавства ВНЗ Укоопспілки "Полтавський університет економіки і торгівлі"

Деякі аспекти правового регулювання відпусток за законодавством Німеччини

Зіньова О.С., старший викладач кафедри права Київського кооперативного інституту бізнесу і права

Фінансування політичних партій та виборчих компаній в Україні та Німеччині

Андросова Ілона, магістрант Київського кооперативного інституту бізнесу і права

Деякі аспекти щодо виконання рішень європейського Суду з прав людини у Німеччині

Боголей Д.І., магістр економіко-правового факультету Київського кооперативного інституту бізнесу і права

Працевлаштування молоді в Україні та Німеччині: порівняльний аспект

Дробязко Марія, студентка економіко-правового факультету Київського кооперативного інституту бізнесу і права

Науковий керівник: *Найда І.В.*, кандидат наук з державного управління, доцент кафедри права Київського кооперативного інституту бізнесу і права

Допомога внутрішньо переміщеним особам в Україні урядом Німеччини

Журба Григорій, магістрант Київського кооперативного інституту бізнесу і права

Законодавство Німеччини про працю

Макаренко Г.М., магістр економіко-правового факультету Київського кооперативного інституту бізнесу і права

Науковий керівник: *Гаращенко Л.П.*, к.ю.н., доцент кафедри права Київського кооперативного інституту бізнесу і права

Порівняльна характеристика основних прав людини за Конституцією України та Конституцією Німеччини

Морозов О.В., магістр 2 курсу економіко-правового факультету спеціальності 081 "Право" Київського кооперативного інституту бізнесу і права

Вдосконалення житлової політики України на прикладі Німеччини

Труба Катерина, студентка економіко-правового факультету Київського кооперативного інституту бізнесу і права

Науковий керівник: *Найда І.В.*, кандидат наук з державного управління, доцент кафедри права Київського кооперативного інституту бізнесу і права

Особливості спадкування за заповітом в Німеччині

Ширимета А.В., магістр економіко-правового факультету Київського кооперативного інституту бізнесу і права

Науковий керівник: *Колінько О.О.*, к.ю.н., доцент кафедри права Київського кооперативного інституту бізнесу і права

Геноцид як один із найважчих злочинів проти людства

Гуторка Катерина, студентка II курсу історико-юридичного факультету Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

Науковий керівник: *Геєць І.В.*, к.ю.н., доцент кафедри політології, права та філософії Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

Правове виховання як один зі способів запобігання правопорушенням

Костюк Юлія, студентка II курсу історико-юридичного факультету Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

Науковий керівник: *Геєць І.В.*, к.ю.н., доцент кафедри політології, права та філософії Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

Відмінності в тлумаченні права представниками різних філософських шкіл

Поляк Олександр, студент II курсу історико-юридичного факультету Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

Науковий керівник: *Геєць І.В.*, к.ю.н., доцент кафедри політології, права та філософії Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

Федерація як форма державного устрою

Волинська Анжеліка, студентка II курсу історико-юридичного факультету Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

Науковий керівник: *Геєць І.В.*, к.ю.н., доцент кафедри політології, права та філософії Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

Проблеми співвідношення права та моралі

Солдатенко Катерина, студентка II курсу історико-юридичного факультету Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

Науковий керівник: *Геєць І.В.*, к.ю.н., доцент кафедри політології, права та філософії Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

Порівняльна характеристика способів тлумачення

Мартинова Еліна, студентка II курсу історико-юридичного факультету Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

Науковий керівник: *Геєць І.В.*, к.ю.н., доцент кафедри політології, права та філософії Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

Форми здійснення функцій держави

Хоменко Ілона, студентка II курсу історико-юридичного факультету Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

Науковий керівник: *Геєць І.В.*, к.ю.н., доцент кафедри політології, права та філософії Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

Шляхи, проблеми та перспективи формування громадянського суспільства в сучасній Україні

Мельничук А.В., студентка III курсу історико-юридичного факультету Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

Науковий керівник: *Геєць І.В.*, к.ю.н., доцент кафедри політології, права та філософії Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

Співвідношення правової держави та громадянського суспільства

Портянко М.Р., студентка III курсу історико-юридичного факультету Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

Науковий керівник: *Геєць І.В.*, к.ю.н., доцент кафедри політології, права та філософії Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

Особистість і влада у творчості Ф. Кафки

Баишук Катерина, учениця II курсу класу української філології Ніжинського обласного педагогічного ліцею Чернігівської обласної ради

Науковий керівник: *Шевчук Т.М.*, директор Ніжинського обласного педагогічного ліцею Чернігівської обласної ради, спеціаліст вищої категорії, вчитель-методист

Історичний аспект у новелі Томаса Манна "Маріо Чарівник"

Юрченко Вероніка, учениця II курсу класу української філології Ніжинського обласного педагогічного ліцею Чернігівської обласної ради

Науковий керівник: *Шевчук Т.М.*, директор Ніжинського обласного педагогічного ліцею Чернігівської обласної ради, спеціаліст вищої категорії, вчитель-методист

Тема Голокосту очима літературного героя творів П. Целана

Покрасьон Анастасія, учениця II курсу класу іноземної філології Ніжинського обласного педагогічного ліцею Чернігівської обласної ради

Науковий керівник: *Шевчук Т.М.*, директор Ніжинського обласного педагогічного ліцею Чернігівської обласної ради, спеціаліст вищої категорії, вчитель-методист

Права жінок в Україні й Німеччині

Передня Тетяна, учениця II курсу класу іноземної філології Ніжинського обласного педагогічного ліцею Чернігівської обласної ради

Науковий керівник: *Павлюк Л.М.*, вчитель англійської мови Ніжинського обласного педагогічного ліцею Чернігівської обласної ради; спеціаліст вищої

категорії, вчитель-методист, Відмінник освіти України, національний переможець американської програми освітнього обміну "Українсько-американські премії за досягнення у викладанні (TEA)"

Міжнародно-правове регулювання охорони об'єктів тваринного світу

Домме Ангеліна, учениця II курсу класу іноземної філології Ніжинського обласного педагогічного ліцею Чернігівської обласної ради

Науковий керівник: *Дудченко О.С.*, к.ю.н., доцент, доцент кафедри політології, права та філософії Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

Соціальна профілактика злочинності неповнолітніх

Флісак Катерина, учениця II курсу фізико-математичного класу Ніжинського обласного педагогічного ліцею Чернігівської обласної ради

Науковий керівник: *Дудченко О.С.*, к.ю.н., доцент, доцент кафедри політології, права та філософії Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

Особливості укладання шлюбу в Україні та Німеччині: порівняльно-правове дослідження

Давиденко Ярослава, учениця II курсу класу іноземної філології Ніжинського обласного педагогічного ліцею Чернігівської обласної ради

Науковий керівник: *Дудченко О.С.*, к.ю.н., доцент, доцент кафедри політології, права та філософії Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

Правове регулювання освіти для дітей з особливими потребами в Німеччині

Спаська Дар'я, учениця II курсу фізико-математичного класу Ніжинського обласного педагогічного ліцею Чернігівської обласної ради

Науковий керівник: *Дудченко О.С.*, к.ю.н., доцент, доцент кафедри політології, права та філософії Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

СЕКЦІЯ 2

Das deutsche Rechtssystem: historischer Überblick

N. Fessenko, Deutschlehrerin des Nishyner Pädagogischen Gebietslyzeums

Die Quellen von Recht

Бойко Тетяна, учениця II курсу класу іноземної філології Ніжинського обласного педагогічного ліцею Чернігівської обласної ради

Науковий керівник: *Фесенко Н.М.*, вчитель німецької мови Ніжинського обласного педагогічного ліцею Чернігівської обласної ради; спеціаліст вищої категорії, старший вчитель

Das Rechtssystem der Ukraine und von Deutschland: einVergleich

Давиденко Ярослава, учениця II курсу класу іноземної філології Ніжинського обласного педагогічного ліцею Чернігівської обласної ради

Науковий керівник: *Фесенко Н.М.*, вчитель німецької мови Ніжинського обласного педагогічного ліцею Чернігівської обласної ради; спеціаліст вищої категорії, старший вчитель

Das Gerichtssystem der BRD

Деркач Варвара, учениця II курсу класу іноземної філології Ніжинського обласного педагогічного ліцею Чернігівської обласної ради

Науковий керівник: *Фесенко Н.М.*, вчитель німецької мови Ніжинського обласного педагогічного ліцею Чернігівської обласної ради; спеціаліст вищої категорії, старший вчитель

Unterteilungen im Rechtssystem

Домме Ангеліна, учениця II курсу класу іноземної філології Ніжинського обласного педагогічного ліцею Чернігівської обласної ради

Науковий керівник: *Фесенко Н.М.*, вчитель німецької мови Ніжинського обласного педагогічного ліцею Чернігівської обласної ради; спеціаліст вищої категорії, старший вчитель

Die Staatssymbole der BRD

Кичко Анжеліка, учениця II курсу класу іноземної філології Ніжинського обласного педагогічного ліцею Чернігівської обласної ради

Науковий керівник: *Фесенко Н.М.*, вчитель німецької мови Ніжинського обласного педагогічного ліцею Чернігівської обласної ради; спеціаліст вищої категорії, старший вчитель

Der Staatsaufbau der BRD

Кожухівська Сніжана, учениця II курсу класу іноземної філології Ніжинського обласного педагогічного ліцею Чернігівської обласної ради

Науковий керівник: *Фесенко Н.М.*, вчитель німецької мови Ніжинського обласного педагогічного ліцею Чернігівської обласної ради; спеціаліст вищої категорії, старший вчитель

Das Grundgesetz der BRD

Передня Тетяна, учениця II курсу класу іноземної філології Ніжинського обласного педагогічного ліцею Чернігівської обласної ради

Науковий керівник: *Фесенко Н.М.*, вчитель німецької мови Ніжинського обласного педагогічного ліцею Чернігівської обласної ради; спеціаліст вищої категорії, старший вчитель

Das moderne Rechtssystem Deutschlands

Полях Тетяна, учениця II курсу класу іноземної філології Ніжинського обласного педагогічного ліцею Чернігівської обласної ради

Науковий керівник: Фесенко Н.М., вчитель німецької мови Ніжинського обласного педагогічного ліцею Чернігівської обласної ради; спеціаліст вищої категорії, старший вчитель

Das Formen vom Rechtssystem Deutschlands

Радченко Ірина, учениця II курсу класу іноземної філології Ніжинського обласного педагогічного ліцею Чернігівської обласної ради

Науковий керівник: Фесенко Н.М., вчитель німецької мови Ніжинського обласного педагогічного ліцею Чернігівської обласної ради; спеціаліст вищої категорії, старший вчитель

Die politischen Parteien im Bundestag

Хоменко Вікторія, учениця II курсу класу іноземної філології Ніжинського обласного педагогічного ліцею Чернігівської обласної ради

Науковий керівник: Фесенко Н.М., вчитель німецької мови Ніжинського обласного педагогічного ліцею Чернігівської обласної ради; спеціаліст вищої категорії, старший вчитель

Der Staatsaufbau Deutschlands

S. Koshuhiwska, Lyzeistin der Klasse für Fremdsprachenphilologie Nishyner Pädagogischen Gebietslyzeums

Die Staatssymbole der BRD, ihr Ursprung

A. Kytschlo, Lyzeistin der Klasse für Fremdsprachenphilologie Nishyner Pädagogischen Gebietslyzeums

ФІНАНСУВАННЯ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ ТА ВИБОРЧИХ КОМПАНІЙ В УКРАЇНІ ТА НІМЕЧЧИНІ

Правила фінансування політичних партій та виборчих кампаній мають базуватись на принципах, рекомендованих Парламентською Асамблеєю Ради Європи:

1. обґрунтований баланс між державним та приватним фінансуванням;
2. справедливі критерії розподілу державної допомоги партіям;
3. суворі правила щодо приватних пожертв;
4. встановлення межі для партійних видатків, пов'язаних із виборчими кампаніями;
5. повна прозорість звітності;
6. створення незалежного органу аудиту та встановлення адекватних санкцій для порушників правил.

Це вимагає внесення доповнень до низки Законів України, зокрема, необхідно враховувати фінансування політичних партій, ухвалюючи Закон про бюджет.

У демократичних країнах провідною тенденцією є державне фінансування політичних партій. Адже їхня діяльність, особливо боротьба за владу, пов'язана з використанням значних ресурсів, зокрема фінансових.

Політичні партії потребують грошей на утримання апарату партійних чиновників, друкування партійних видань, освіту тощо. Уперше державне фінансування діяльності політичних партій було здійснено у Німеччині 1959 р., а у 1966 р. державна фінансова допомога була визнана обов'язковою законом про партії. Грошова допомога надавалась на передвиборну діяльність. Партія, за яку на виборах проголосувало понад 2,5% виборців, отримувала з держбюджету по 2,5 марки за кожен голос.

Але Федеральний конституційний суд Німеччини, дотримуючись принципу рівності у діяльності політичних партій, у 1973 р. зменшив цей бар'єр до 0,5% [1].

На думку законодавців, це мало сприяти розвитку партійних структур та активізації їх праці. Значне місце у більшості країн посідає приватне фінансування, основним джерелом якого є пожертви фізичних та юридичних осіб. Наприклад, у Канаді та Франції існують податкові привілеї для індивідуальних грошових внесків на користь партій. У Франції політичні пожертви з боку приватних компаній заборонені. Основні завдання щодо фінансування політичних партій втілено у заявах Британського комітету зі стандартів суспільного життя (CSPL) та Канадської Королівської комісії з питань виборчої реформи і фінансування партій (RCERPF), у вимогах, зафіксованих "Рекомендаціями Парламентської Асамблеї Ради Європи № 1516 щодо фінансування політичних партій" та "Правилами щодо фінансування політичних партій", ухвалених Венеціанською комісією 9–10 березня 2001 р. Л. Янг

виділяє чотири основні вимоги до ефективного регуляторного режиму, що керує політичним фінансуванням: звітність, прозорість, непідкупність і рівність.

Адміністративно-політичну проблему закладено в неузгодженості процедури формування уряду, де елементи президентської і парламентської систем суперечать одна одній та викликають протиріччя як між Верховною Радою та Президентом України, так і у Верховній Раді між партійними фракціями й окремими депутатами. Партійно-політична проблема полягає в тому, що Президент та більшість у Верховній Раді можуть належати до різних партій і блоків, мати суттєві розбіжності у політичних поглядах.

У цьому разі наявний дисбаланс призводить до урядової або парламентської кризи, адже жодна з політичних сил не має достатньо ресурсів для реалізації своєї програми як державної. Проблеми ускладнюються ще й тим, що немає єдності поглядів на ці питання в українському політикумі. А змагання політичних партій несуть загрозу національній безпеці України та перспективам її демократичного поступу. Зміст сучасного переходу (трансформації) об'єктивно визначається необхідністю встановлення універсальних правил гри для всіх суб'єктів побудови держави та творення державної політики, які б забезпечували державі роль неупередженого арбітра.

Вимоги сьогодення, участь партій у суспільних процесах на базі політичного та ідеологічного плюралізму суттєво змінили організаційну структуру політичних партій, їх функціональну спрямованість та форми політичної діяльності. Сьогодні головна проблема розвитку політичної партії – внутрішньопартійна демократія. Потрібно законодавчо зобов'язати включити до статутів політичних партій такі індикатори як, термін перебування на керівних посадах, накопичення в одних руках керівних посад, гендерні квоти, формування порядку денного з'їздів і конференцій у первинних осередках партій.

Варто запровадити процедуру попередніх виборів кандидатів у депутати всередині партії. Ці положення важливо зафіксувати у статуті партії, що має бути відображено і в Законі України "Про політичні партії в Україні" [2]. Проблеми прозорості процедур формування та ухвалення партійних рішень, партійної участі сьогодні виходять на передній план. Та водночас постає питання оприлюднення статутів партій, як і інших програмних документів.

Громадяни повинні мати постійний доступ до усіх програмних документів і статутів, зокрема, зареєстрованих в Україні партій. Ці документи мають публікуватися не тільки у друкованих засобах масової інформації одразу після реєстрації, а й на постійній основі на офіційних Інтернет-порталах як самих партій, так і, наприклад, Міністерства юстиції України, відділу внутрішньої політики Адміністрації (Секретаріату) Президента України тощо. Зміцненню партій та зменшенню їх залежності від олігархів сприяє державне фінансування статутної діяльності. Але держава має фінансувати конкретні суспільно-значущі проекти партій, заохочувати громадян до фінансової підтримки партій шляхом надання податкових пільг.

Покладання юридичної відповідальності не тільки на політичні партії, але і на всіх осіб, що порушують розпорядження про їхнє фінансування, безсумнівно, підвищить ефективність зусиль у боротьбі з політичною корупцією. Сучасні демократії залежать від виборчих процедур, обмеженого врядування більшості й

представницької передачі влади (Дж. Сарторі). Недосконалість виборчих процедур в Україні сприяє зростанню політичної корупції та не сприяє циркуляції (оновленню) еліт. Головними цілями введення пропорційної виборчої системи були поглиблення політичної структуризації українського суспільства, посилення ролі партій у політичному житті країни, їхнє укрупнення, зміцнення взаємодії між урядом і парламентом тощо.

Україна неодноразово брала на себе зобов'язання щодо вдосконалення виборчого законодавства, вжиття заходів, спрямованих на своєчасне прийняття необхідних законодавчих актів, прийняття Виборчого кодексу, використання чітких правил фінансування політичних партій.

Відповідно до результатів 16-го саміту "Україна – ЄС", який відбувся в Брюсселі, Україна погодилась у повному обсязі виконати рекомендації ОБСЄ/БДПЛ щодо реформування виборчого законодавства та вирішення питань фінансування політичних партій. Утім, на сьогодні Україна свої зобов'язання стосовно зазначених питань не виконала, міжнародні норми щодо фінансування діяльності політичних партій не імplementовано.

19 червня 2015 р. у Верховній Раді України було зареєстровано проект Закону України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запобігання і протидії політичній корупції" №2123а, який спрямований на зменшення ризиків політичної корупції шляхом внесення комплексних змін до законодавства України у сфері фінансування політичних партій та передвиборної агітації [3].

Автори законопроекту пропонують запровадити (починаючи з 2017 р.) пряме державне фінансування політичних партій. Таке фінансування здійснюватиметься у формі щорічного державного фінансування статутної діяльності партій, не пов'язаної із їхньою участю у виборах, та часткового відшкодування витрат партій на здійснення передвиборної агітації на виборах народних депутатів України. Основні цілі законопроекту такі:

1) посилення фінансової незалежності політичних партій, зменшення залежності партій від фінансування приватними донорами (олігархами, промислово-фінансовими групами тощо) та відповідних корупційних ризиків;

2) зміцнення внутрішньопартійної демократії, створення умов для вільної і чесної міжпартійної конкуренції та розвитку нових партій шляхом запровадження державного фінансування партій (у тому числі партій, які за результатами виборів народних депутатів України не взяли участі в розподілі депутатських мандатів у загальнодержавному виборчому окрузі, однак отримали значну кількість голосів виборців), встановлення обмежень щодо приватних внесків на користь партій;

3) підвищення прозорості фінансування політичних партій, їх місцевих організацій, а також передвиборної агітації;

4) запровадження дієвого державного контролю у сфері фінансування партій та виборчих кампаній;

5) установлення ефективних, пропорційних та дієвих санкцій за порушення у сфері фінансування партій та передвиборної агітації;

6) урахування міжнародних стандартів у сфері фінансування політики та кращих європейських практик у відповідній сфері в національному законодавстві України;

7) створення фінансових стимулів для забезпечення збалансованого гендерного представництва у складі Верховної Ради України, відповідних місцевих рад;

8) виконання рекомендацій Групи держав проти корупції, Венеціанської комісії, ОБСЄ/БДПЛ та інших міжнародних організацій щодо вдосконалення законодавства у сфері прозорості фінансування політики;

9) створення кращих умов для лібералізації візового режиму між Україною та ЄС. На нашу думку, з огляду на існування наочного зв'язку між міжнародними стандартами фінансування політичних партій та інтересами громадянського суспільства прийняття законопроекту стане важливим чинником демократичного розвитку України.

Таким чином, відновлення системи державного (публічного) фінансування політичних партій приведе до відновлення ролі політичних партій в Україні, а також:

- стане потенційним засобом запобігання корупції;
- забезпечить функцію політичних партій як сполучної ланки між громадянським суспільством та державою;
- сприятиме зниженню надмірної залежності політичних партій від приватних інвесторів;
- забезпечить реалізацію принципу рівності для політичних партій як учасників політичного процесу, тобто дасть можливість партіям конкурувати на виборах;
- сприятиме забезпеченню належного функціонування демократичних інституцій;
- посилить відповідальність партій перед виборцями.

Список використаної літератури

1. Хессе К. Основы конституционного права ФРГ [Пер. с нем. Е.А.Сидоровой под ред.и со вступит.ст.Н.А.Сидорова] / Конрад Хессе. – М.: Юрид. лит-ра, 1981. – 368 с.

2. Закон України "Про політичні партії в Україні" № 2365-III, зі змінами та допов. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2365-14>.

3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запобігання і протидії політичній корупції: Закон України від 08.10.2015 р. // Офіційний вісник України. – 2015. – № 94. – Ст. 3192.

Барановський Фелікс Володимирович,
*доктор політичних наук, професор,
завідувач кафедри політології, права та філософії
Ніжинського державного університету
імені Миколи Гоголя*

ПРАВОВІ АСПЕКТИ ВИКОНАННЯ КРИТЕРІЇВ ВСТУПУ ДО ЄС

Європейський Союз заснований на принципі верховенства закону й демократії. Членом Союзу має право стати будь-яка європейська держава, що дотримує демократичні принципи суспільного лада: "принципи свободи, демократії, поваги

прав людини й основних свобод, а також принцип правової держави” (ст. 6, ст. 49 Договору про Європейський Союз)[1].

Очевидно, що прогрес відносно прав людини й демократичних стандартів містить у собі проведення політичної та адміністративної реформ, дотримання законів і демократичних свобод, що у першу чергу передбачено критеріями вступу до ЄС.

В даному контексті важливим елементом правових критеріїв є боротьба з корупцією в органах влади, з криміналізацією суспільства тощо. Є очевидним, що в даному напрямку Україні належить виконати ще дуже значний обсяг роботи і що процес інтеграції України до ЄС займатиме достатньо часу.

В даному контексті реалізація кінцевої мети потребує належної взаємодії органів державної влади, відповідної системи координації, яка могла б забезпечити дієве та ефективне виконання адаптаційних програм.

Поступове виконання критеріїв вступу до ЄС і сам процес європейської інтеграції України мають надати цінне джерело мотивації і легітимації для рішучої урядової дії, яка покликана створювати умови для подальших структурних реформ, створення конкурентного ринкового середовища та стимулювання інновацій.

Органи державного управління повинні функціонувати у правовому полі законів, які за змістом відповідатимуть європейським зразкам. До того ж адаптація українського законодавства до європейського передбачає запозичення європейської правової культури, якою матимуть перейнятися поряд з усіма громадянами також і управлінці та державні службовці всіх рівнів.

Наразі, на жаль, навряд чи можна говорити про те, що питання європейської інтеграції України остаточно зайняли провідне положення серед пріоритетів центральних і місцевих органів влади, зокрема питання адаптації законодавства. При чому навіть за умов існування в уряді політичної волі, його здатність проектувати і здійснювати структурні реформи часто все ще є слабкою. Це процес важкий і тривалий, тому вимагає наукового аналізу і розробки адекватних прийомів щодо його оптимізації.

Враховуючи особливості перехідного стану, в якому перебуває Україна, має бути проведена в життя така концепція співвідношення особи, суспільства і держави, яка дозволила б не тільки змінити сьгоднішній менталітет людини, але й сприяти формуванню вільної особистості з високою політичною, економічною і правовою культурою, яка усвідомлює свою цінність і гідність. На конституційному рівні має бути закладена якісно нова модель правової організації життя людини й суспільства, відповідно до якої весь державний і суспільний механізм спрямовується на здійснення і захист прав і свобод людини.

Тому, на нашу думку, в рамках наближення до європейських правових стандартів значну увагу має бути приділено таким напрямкам:

- по-перше, зміцнення демократичних цінностей, заснованих на принципах верховенства права та закону, вільних виборах і багатопартійній політичній системі. Головною проблемою в цій сфері залишається виконання законів і захист прав людини;

- по-друге, запобігання етнічним конфліктам Незважаючи на те, що ЄС бажає вільного руху економічно активних індивідуумів, існують проблеми безпеки,

такі як входження нелегальних мігрантів або кримінальних елементів, соціальні проблеми і проблеми культурної нерівності;

- по-третє, подальше укріплення ринкової економіки в Україні. Тут залишаються великі проблеми щодо законів у сфері бізнесу, особливо податків, що не відповідають європейським стандартам. Можна додати також, що великі проблеми існують в області створення привабливого інвестиційного клімату для збільшення потоку прямих іноземних інвестицій;

- по-четверте, запобігання деградації навколишнього середовища. Стосовно цього існують побоювання, що для уряду України, який зіштовхується з економічними труднощами, даний аспект не є пріоритетним. Українське законодавство в цій сфері не відповідає нормам та положенням ЄС.

Виконання Україною критеріїв вступу до ЄС та досягнення кінцевої мети – повноцінного членства мають призвести:

- по-перше, до створення правової держави, що має на увазі підвищення рівня виконання принципу правових норм. Правові норми змушують державу розглядати усіх громадян однаково, щоб гарантувати здійснення їх основних прав і одночасно запобігати зловживанню владою на всіх рівнях управління. Цей принцип безсумнівно змушує державу ставати демократичною і, таким чином, просто посередницькою установою серед її громадян;

- по-друге, до подальшого зміцнення демократичної держави, що допоможе розширити основу для реалізації особистих інтересів та здійснення індивідуальних прав і свобод;

- по-третє, до здійснення трансформації від традиції орієнтації на державу до традиції орієнтації на суспільство. Реформи в Україні мають зміцнити соціальну динаміку більш ніж урядову. Динамічне і відносно автономне суспільство має створити громадянське суспільство, що демократично функціонує і слугує консолідації політичної системи та інтерналізації демократичної політичної культури.

Питання розширення ЄС у світлі політико-правових реформ в Україні обумовлено мотивами входження в ЄС. Дійсно, істина полягає в тому, що політична й економічна трансформація в Україні є об'єктивною необхідністю поза залежністю від членства в ЄС, проте ця трансформація пройде незрівнянно легше в умовах об'єднаної Європи.

Україна бачить своє майбутнє в ЄС. Воно буде означати підставу для кращого способу життя, так само як і для кращих стандартів в політичній, соціальній і економічній сферах. Тому, безумовно, будь-яка затримка процесу адаптації критеріїв вступу до ЄС означає крок назад від модернізації та демократичних здобутків. Членство України в ЄС стане чинником становлення в нашій державі сучасної, демократичної політичної системи, відкритої влади разом з міцною економікою і суспільством добробуту.

Посилання

1. Див.: Treaty of Maastricht // eur-lex.europa.eu/eu/treaties/

КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВЕ ЗАКРІПЛЕННЯ ВИМОГ ДО КАНДИДАТА НА ПОСАДУ ПРЕЗИДЕНТА В ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ (НА ПРИКЛАДІ СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ АМЕРИКИ, ФЕДЕРАТИВНОЇ РЕСПУБЛІКИ НІМЕЧЧИНА ТА ШВЕЙЦАРСЬКОЇ КОНФЕДЕРАЦІЇ)

Незважаючи на чималий масив наукових розвідок щодо інституту президентства в Україні та зарубіжних країнах з боку українських і зарубіжних учених деякі питання донині залишаються малодослідженими. Зокрема це стосується вимог до кандидата на посаду президента. Сьогодні цей аспект підлягає найгострішому обговоренню та критиці та стає предметом дебатів у правовій та політичних сферах.

Інститут президентства в Україні доволі новий і перебуває в процесі формування. Наразі президент відіграє особливу роль та є фундаментом стабільності політичного й суспільного устрою. Тому дуже важливо закріпити вимоги до цієї особи/посади на конституційно-правовому рівні, ураховуючи багаторічний досвід провідних зарубіжних демократій.

Метою нашого дослідження є порівняльний аналіз конституційно-правового закріплення вимог до посади президента в зарубіжних країнах (Сполучених Штатах Америки, Федеративній Республіці Німеччина та Швейцарській Конфедерації) у розрізі вікового цензу, цензу осілості, громадянства тощо.

Звернувшись до тексту Конституції Швейцарської Конфедерації 1999 року, можемо констатувати, що жодних конкретних вимог до кандидата на посаду президента не передбачено, а саме поняття президентства регулюється лише однією статтею. Як зазначено в статті 176 "Президент Конфедерації є головою Федерального уряду. Президент Конфедерації та Віце-президент Федерального уряду обираються Федеральним урядом з числа своїх членів на один рік. Ці мандати не можуть бути поновлені на наступний рік. Президент Конфедерації не може бути Віце-президентом на наступний рік" [1]. По суті, президент у Швейцарській Конфедерації не є одноосібним главою держави, а даний орган є колегіальним, тобто ці повноваження розподіляються між президентом та федеральним урядом. Виходячи з цього, можна стверджувати, що інститут президентства охоплює стст.174-179 Конституції Швейцарської Конфедерації. Натомість Конституція Сполучених Штатів Америки 1787 року надає вичерпний перелік вимог до кандидата в президенти, зокрема громадянство, віковий ценз та ценз осілості. Відповідно до розділу 1 статті 2 "президентом може бути тільки громадянин Сполучених Штатів за народженням або особа, яка була громадянином Сполучених Штатів на час ухвалення цієї Конституції. Президентом не може обиратися той, хто не досягнув віку тридцяти п'яти років і не мешкає протягом чотирнадцяти років у Сполучених Штатах" [2].

Основний закон Федеративної республіки Німеччина 1990 року в ст. 54 закріплює серед вимог до кандидата на посаду президента громадянство та віковий ценз, тож "президентом може бути вибраний будь-який німець, який має право брати участь у виборах до Бундестагу і який досягнув віку сорока років" [3].

Отже, проаналізувавши вищевикладений матеріал можна зробити такі висновки: Конституції Сполучених Штатів Америки та Федеративної Республіки Німеччина містять серед вимог до кандидата в президенти громадянство. Особливістю вимоги до кандидата в президенти Сполучених Штатів Америки щодо громадянства є його спосіб набуття (винятково допускається лише філіація громадянство за народженням), хоча у Конституції Швейцарської Конфедерації дана вимога взагалі відсутня. Вимога щодо вікового цензу наявна у Конституціях Сполучених Штатів Америки (35 років) та Федеративної Республіки Німеччина (40 років). Конституція Швейцарської Конфедерації не містить даної вимоги до кандидата на посаду президента. Ценз осілості передбачений лише в Конституції Сполучених Штатів Америки та складає 14 років. На відміну від інших двох країн Конституція Федеративної Республіки Німеччина закріплює одну визначальну вимогу до кандидата на посаду президента – право брати участь у виборах. Також слід констатувати, що президенти у всіх трьох вищеописаних країн обираються лише за допомогою процедури непрямих виборів та мають різний термін повноважень (у Сполучених Штатах Америки – 4 роки, Федеративній Республіці Німеччина – 5 років та Швейцарській Конфедерації – 1 рік). На нашу думку, найбільш вдалим способом обрання президента, який міг би отримати застосування в Україні, закріплений в Конституції Швейцарської Конфедерації, а вимоги кандидата на посаду президента найдетальніше відображені в Конституції Сполучених Штатів Америки.

Список використаних інформаційних джерел

1. Конституція Швейцарської Конфедерації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lib.rada.gov.ua/LibRada/static/LIBRARY/catalog/law/swjzar1.htm>
2. The Constitution of the United States [Electronic resource]. – Access mode: <http://constitutionus.com/>
3. Basic Law for the Federal Republic of Germany [Electronic resource]. – Access mode: <https://www.btg-bestellservice.de/pdf/80201000.pdf>

Боголей Д.І.,

*магістр економіко-правового факультету
Київського кооперативного інституту бізнесу і права*

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ЩОДО ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ У НІМЕЧЧИНІ

Німеччина є позитивним прикладом щодо виконання своїх обов'язків за Європейською конвенцією з прав людини, оскільки за свою історію фактично не мала особливих труднощів із виконанням рішень Європейського суду з прав людини (надалі – ЄСПЛ).

В цьому контексті варто відзначити два важливих фактори, які допомагають цій країні виконувати свої міжнародні зобов'язання.

Насамперед, права людини та основоположні свободи, закріплені у Конституції ФРН значною мірою є аналогічними тим гарантіям, які містяться у Конвенції.

Обидва документи розроблені під впливом роботи у сфері прав людини, яка проводилась Комісією ООН з прав людини одразу після заснування світової організації. Текст, розроблений на світовому рівні, був добре відомий у країнах Європи на момент початку роботи над проектами національних правових актів.

Крім того, підґрунтям для розробки Конституції у Західній Німеччині Парламентською Радою також переважно став цей текст. Таким чином, структура першого розділу Конституції, присвяченого основоположним правам є досить подібною до положень Конвенції.

Багато подібності є навіть в мові, незважаючи на те, що Конституція написана німецькою мовою, а робота органів ООН та Ради Європи здійснюється на основі двох офіційних мов цих організацій.

Другим фактором, який значною мірою сприяє позитивному балансу Німеччини в Європейському Суді з прав людини, є можливість конституційної скарги. Кожна особа, яка вважає, що її основоположні права, гарантовані Конституцією, були порушені актом органів державної влади може звернутися до Конституційного суду за умови, що традиційні засоби захисту були вичерпані. Переважно такий механізм забезпечує вирішення будь-яких казусів та ситуацій із порушенням прав на національному рівні. Лише незначні корективи зазвичай вносяться Європейським судом.

Оскільки, як вже було вказано, основоположні права за Конституцією відповідають тим правам та свободам, які закріплені в Конвенції, при зверненні до Конституційного суду громадяни можуть використовувати такі ж аргументи, як і при зверненні до ЄСПЛ.

Це означає, що судді, які засідають в Європейському суді перевіряють правильність рішень, прийнятих суддями Конституційного суду Німеччини і дуже часто їхня оцінка справи співпадає із тією, що надана Конституційним судом.

Але зрозуміло, що існують випадки у яких з'являються розбіжності в думках цих двох судів. В якості прикладу можна навести справу, у якій Європейський суд вирішив, що Конституційний суд порушив право на судовий розгляд протягом розумного строку. І насправді велика кількість конституційних скарг розглядалася у Конституційному суді Німеччини протягом достатньо довгого строку з тих чи інших підстав. Конституцією Німеччини право на судовий розгляд конституційної скарги протягом розумного строку не закріплене, а з огляду на складну судову систему, Німеччина частково схильна до затримок у розгляді справ судами. У справі Сюрмелі проти Німеччини, ЄСПЛ вказав на те, що Німеччина має організувати судову систему таким чином, щоб забезпечити ефективну імплементацію статті 6 Конвенції. Як це було вказано, навіть Конституційний суд не досягнув успіху у тому, щоб стати зразковою інституцією для усієї судової гілки влади. І потрібно зазначити, що справи, у яких ЄСПЛ показав цю проблему із затримками під час розгляду спорів стають предметом розгляду самого Конституційного суду і ця проблематика відбивається у практиці в такий спосіб, щоб зменшити строк розгляду цих справ.

Потрібно зазначити, що основна підстава, яка наводиться суддями Конституційного суду Німеччини для підтримки питання про можливість не повного дотримання рішень Європейського суду полягає у оригінальному правовому

відкритті, а саме – в існуванні "багатополярних" ситуацій із основоположними правами, тобто ситуацій, у яких відповідні державні заходи були здійснені з метою захисту прав третіх осіб. Норми щодо охорони приватного життя визначають межу між правами окремої особи з одного боку та засадою свободи ЗМІ з іншого. Головний аргумент, на який посилається Конституційний суд можна знайти в основах німецького суверенітету: Конституція спрямована на інтеграцію ФРН до правового співтовариства мирних та вільних держав, але не ігнорує суверенітету, основи якого закріплені в цьому документі.

Система виконання рішень Європейського суду в Німеччині дає можливість визначити певні напрямки для вдосконалення цієї системи в Україні. І слід визнати, що одним із основних це вдосконалення законодавства в Україні, яке на сьогодні є достатньо далеким від стандартів закладених в Європейській Конвенції з прав людини.

Список використаної літератури

1. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 р.
2. Конституція ФРН від 23.05.1949 р. [Електронний ресурс] – режим доступу: https://www.1000dokumente.de/?c=dokument_de&dokument=0014_gru&l=ru&objekt=translation.

Домме Ангеліна, учениця II курсу класу іноземної філології Ніжинського обласного педагогічного ліцею Чернігівської обласної ради
Науковий керівник: Дудченко О.С., к.ю.н., доцент,
доцент кафедри політології, права та філософії Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОХОРОНИ ОБ'ЄКТІВ ТВАРИННОГО СВІТУ

Охорона навколишнього середовища відноситься до глобальних проблем, життєво важливих для всього людства. Розвиток науково-технічного прогресу значно поглибив масштаби і можливості людини у сфері природокористування. На сьогодні охорона тваринного та рослинного світу стала однією з найважливіших міжнародних проблем людства. За даними Міжнародного союзу охорони природи, кількість видів хребетних, що перебувають під загрозою цілковитого знищення, склала: в Африці – 723 види, Азії та Океанії – 1469, Європі – 260, Латинській Америці і Карибському басейні – 873, Північній Америці – 269, Західній Азії – 71, полярних регіонах – 14 [1, с. 282].

Згідно з міжнародним правом, норми щодо захисту тварин поділяються на три категорії. Перший – це захист тварин (видів), яким загрожує вимирання (Міжнародна конвенція про регулювання китобійного промислу 1946 р., Конвенція ЮНЕСКО про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини 1972 р., Конвенція про охорону тюленів Антарктики 1973 р., Угода про збереження білих ведмедів 1973 р., Конвенція про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори,

які перебувають під загрозою зникнення 1973 р., Конвенція про охорону біологічної різноманітності 1992 р. та ін.). Другий – захист диких видів тварин (Міжнародна конвенція про охорону птахів 1950 р., Конвенція про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування в Європі 1979 р., Боннська конвенція про охорону мігруючих видів диких тварин 1979 р., Конвенція про збереження морських живих ресурсів Антарктики 1980 р. та ін.). Третій – захист домашніх тварин (Європейська конвенція про захист домашніх тварин 1992 р.) [2]. Так, Україна приєдналася до Конвенції про збереження мігруючих видів диких тварин від 23 червня 1979 р. шляхом прийняття 19 березня 1999 р. Закону України "Про приєднання України до Конвенції про збереження мігруючих видів"; Конвенції про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі від 19 вересня 1979 р. Українська держава приєдналася 29 жовтня 1996 р. шляхом прийняття Закону України "Про приєднання України до Конвенції 1979 р. про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі" [2].

Крім того, у науковій літературі, враховуючи особливості окремих біологічних видів тварин та специфічні ризики використання об'єктів тваринного світу у життєдіяльності людини, виокремлюють міжнародно-правові акти, спрямовані на захист:

а) тварин, що знаходяться під загрозою зникнення (Угода про збереження білих ведмедів 1973 р. [3], Конвенція про охорону біологічного різноманіття 1992 р. [4] та ін.);

б) диких тварин (Конвенція про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування в Європі 1979 р. [5], Конвенція про збереження мігруючих видів диких тварин 1979 р. [6], Конвенція про збереження морських живих ресурсів Антарктики 1980 р. [7] та ін.);

в) тварин-компаньйонів (Європейська конвенція про захист домашніх тварин 1987 р. [8], Регламент № 998/2003 Європейського Парламенту та Ради Європи про вимоги стосовно стану здоров'я тварин, що застосовуються при некомерційному перевезенні домашніх тварин [9]);

г) тварин, яких використовують у галузі сільського господарства (Міжнародна конвенція про охорону птахів, які корисні в сільському господарстві 1902 р. [10], Європейська конвенція про захист тварин при міжнародному перевезенні 1968 р. [11], Європейська конвенція про захист сільськогосподарських тварин 1976 р. [12], Європейська конвенція про захист тварин, призначених на забій 1979 р. [13]);

г) тварин, експлуатованих у сфері дозвілля (Регламент Європейської Комісії про вимоги стосовно стану здоров'я циркових тварин під час перевезення між державами-членами [14], Директива Ради Європи про утримання диких тварин у зоопарках [15]);

д) тварин, яких використовують у межах проведення наукових та промислових дослідів (Європейська конвенція про захист хребетних тварин, що використовуються для експериментів або в інших наукових цілях 1986 р. [16], Директива Ради Європи 2010/63/ЄС про захист тварин, використовуваних у наукових цілях [17], Рекомендація Європейської Комісії про настанови щодо приміщень та піклування про тварин, які використовуються для експериментальних та інших наукових цілей [18]).

У науковій літературі виокремлюють міжнародні нормативно-правові акти, що забезпечують охорону навколишнього середовища під час збройних конфліктів міжнародного характеру [18, с. 277–280]. Одним із перших міжнародно-правових актів, що безпосередньо спрямованим на захист навколишнього середовища під час збройних конфліктів, стала Конвенція про заборону військового або будь-якого іншого ворожого використання засобів впливу на природне середовище (ENMOD), прийнята наприкінці 1976 р. Держави-учасниці ENMOD взяли на себе зобов'язання не вдаватись до військового або будь-якого іншого ворожого використання засобів впливу на природне середовище, які мають масштабні, довготривалі або серйозні наслідки, як спосіб руйнування, завдання збитків або спричинення шкоди будь-якій іншій державі-учасниці. Наступного року було прийнято ще один важливий міжнародний акт – Додатковий протокол до Женевських конвенцій 12 серпня 1949 р., що стосується захисту жертв міжнародних конфліктів (Протокол I). У ньому міститься дві статті, які передбачають охорону довкілля в зоні міжнародного збройного конфлікту. Стаття 35 документу закріплює принцип охорони навколишнього середовища і забороняє застосовувати методи або засоби ведення військових дій, які мають на меті завдати або, як можна очікувати, завдадуть масштабної довготривалої і серйозної шкоди природному середовищу. Стаття 55 Протоколу I встановлює, що захист довкілля включає заборону використання методів або засобів ведення війни, що мають на меті завдати або, як можна очікувати, завдадуть шкоди природному середовищу, чим поставлять під загрозу здоров'я чи виживання населення [18, с. 279].

Ще одним міжнародно-правовим документом, що містить норми природоохоронного спрямування, стала Конвенція про заборону або обмеження застосування конкретних видів звичайної зброї, які можуть вважатись такими, що завдають надмірних ушкоджень або мають не вибірккову дію (1980 р.). Преамбула конвенції забороняє застосування методів або засобів ведення війни, які мають на меті завдати або, як можна очікувати, завдадуть масштабної, довготривалої і серйозної шкоди природному середовищу. Прийнятий до Конвенції Протокол про заборону або обмеження застосування вогнепальної зброї (1980 р.) закріплює заборону перетворювати ліси або інші види рослинного покриву в об'єкт нападу із застосуванням вогнепальної зброї, за винятком випадків, коли такі природні елементи використовуються, щоб укрити, сховати або замаскувати комбатантів або інші військові об'єкти, або коли вони самі є військовими об'єктами [4, с. 279].

Відносини у області охорони і використання тваринного світу, а також у сфері збереження і відновлення середовища його незаселеного в цілях забезпечення біологічної різноманітності, стійкого існування тваринного світу, збереження генетичного фонду диких тварин і захисту тваринного світу регулюється як універсальними (Конвенція про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини 1972 р., Конвенція про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою знищення, 1973 р. і ін.), так і численними двосторонніми угодами.

Список використаних джерел

1. Задорожній О.В., Медведєва М.О. Міжнародне право навколишнього середовища : [підручник]. – К. : 2010. – 351 с.

2. Турська В. О. Адміністративно-правове регулювання захисту тварин від жорстокого поводження : автореф. дис. ... к.ю. н. : 12.00.07 / Віта Олегівна Турська. – Одеса, 2016. – 232 с.
3. Про збереження білих ведмедів [Електронний ресурс] : Багатостороння угода від 15.11.1973 р. – URL: zakon4.rada.gov.ua/laws/show/998_109
4. Про охорону біологічного різноманіття [Електронний ресурс]: Конвенція ООН від 05.06.1992 р. – URL: zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_030
5. Конвенція про охорону дикої флори і фауни і природних середовищ існування в Європі від 19.09.1979 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_032.
6. Про збереження мігруючих видів диких тварин [Електронний ресурс]: Конвенція ООН від 23.06. 1979 р. – URL: zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_136
7. Про збереження морських живих ресурсів Антарктики [Електронний ресурс]: Конвенція ООН від 20.05.1980 р. – URL: zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_045
8. Європейська конвенція на захист домашніх тварин від 13.11. 1987 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_a15
9. Про вимоги стосовно стану здоров'я тварин, що застосовуються при некомерційному перевезенні домашніх тварин [Електронний ресурс] Регламент Європейського Парламенту та Ради Європи № 998/2003 від 26.05.2003 р. – URL: eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32003R0998&from=EN
10. Про охорону птахів, які корисні в сільському господарстві [Електронний ресурс]: Міжнародна конвенція від 19.03.1902 р. – URL: zakon4.rada.gov.ua/laws/show/998_400
11. Європейська конвенція про захист тварин під час міжнародних перевезень від 13.12. 1968 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_227
12. Про захист сільськогосподарських тварин [Електронний ресурс] Конвенція Ради Європи від 10.03.1976 р. – URL: conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/html/087.htm
13. Про захист тварин, призначених на забій [Електронний ресурс]: Конвенція Ради Європи від 10.05.1979 р. – URL: conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/Html/102.htm
14. Про вимоги стосовно стану здоров'я циркових тварин під час перевезення між державами-членами [Електронний ресурс]: Регламент Європейського Парламенту та Ради Європи №1739/2005 від 21.10.2005 р. – URL: eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32005R1739&from=EN
15. Про утримання диких тварин у зоопарках [Електронний ресурс]: Директива Ради Європи від 29.03.1999 р. за № 1999/22/ЄС. – URL: eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:31999L0022&from=EN
16. Європейська конвенція про захист хребетних тварин, що використовуються для дослідних та інших наукових цілей від 18.03. 1986 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_137
17. Про захист тварин, використовуваних у наукових цілях [Електронний ресурс]: Директива Європейського Парламенту та Ради Європи №2010/63/EU від 22.09.2010 р. – URL eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32010L0063&from=EN
18. Про настанови щодо приміщень та піклування про тварин, які використовуються для експериментальних та інших наукових цілей [Електронний ресурс]: Рекомендація Європейської Комісії від 18.06.2007 р. – URL eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2007:197:0001:0089:EN:PDF

Дробязко Марія,
студентка економіко-правового факультету
Київського кооперативного інституту бізнесу і права
Науковий керівник: Найда І.В.,
кандидат наук з державного управління,
доцент кафедри права
Київського кооперативного інституту бізнесу і права

ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ МОЛОДІ В УКРАЇНІ ТА НІМЕЧЧИНІ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АСПЕКТ

У сучасних умовах розвитку актуальною проблемою є правове регулювання трудових правовідносин за участю молодих спеціалістів. Адже через відсутність досвіду роботи, практичних навичок та професійних знань молодим спеціалістам реалізувати своє право на працю досить складно. Недостатня увага до проблеми працевлаштування молоді може призвести в країні до підвищення безробіття, відсутності справжніх спеціалістів та, навіть, підвищення злочинності серед молоді.

У ст. 43 Конституції України зазначається, що кожен має право на працю, що включає можливість заробляти собі на життя працею, яку він вільно обирає або на яку вільно погоджується. Держава створює умови для повного здійснення громадянами права на працю, гарантує рівні можливості у виборі професії та роду трудової діяльності, реалізує програми професійно-технічного навчання, підготовки і перепідготовки кадрів відповідно до суспільних потреб [1].

На сьогодні в законодавстві України немає чіткого визначення терміну "молодий спеціаліст". У ч. 2 ст. 197 Кодексу законів про працю (далі КЗпПУ) вказано, що молодим спеціалістам – випускникам державних навчальних закладів, потреба в яких раніше була заявлена підприємствами, установами, організаціями, надається робота за фахом на період не менше трьох років у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України [2].

У Законі України "Про зайнятість населення", а саме п. 10 ч. 1 ст. 1 визначається поняття "молодий працівник" як громадянин України віком до 35 років, випускник професійно-технічного або вищого навчального закладу, який у шестимісячний строк після закінчення навчання працевлаштувався самостійно або за направленням навчального закладу чи територіального органу центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері зайнятості населення та трудової міграції, та продовжує працювати протягом трьох років за кваліфікацією, яку він набув під час навчання, в тому числі незалежно від місця першого працевлаштування [3].

Досвід Німеччини в регуляції ринку праці є гідним детального вивчення і використання (хоча б опосередкованого) [4].

Система дуальної освіти Німеччини перевірена життям і є зразком для всього Європейського Союзу. У Німеччині сфера молодіжної політики у сфері зайнятості є складовою частиною соціальної роботи з населенням.

Перша особливість, що вивчає специфіку кадрової молодіжної політики, - виконання законодавства по наданню соціальних послуг і допомоги дітям і, молоді.

Друга найважливіша особливість організації кадрового забезпечення молодіжної політики Німеччини полягає в передачі відомств громадським організаціям. Установи громадських організацій складають основну масу установ, де і працюють фахівці галузі. У Німеччині існує 6 великих громадських організацій. Основні групи фахівців – соціальні педагоги, соціальні працівники, вихователі і керівники.

По-третє, існує ще один дуже важливий організаційний механізм, який докорінно впливає на результат роботи фахівців. Механізм цей полягає у використанні принципу конкурсного відбору громадської організації для реалізації муніципального замовлення.

Нині налічується декілька сотень професій, вивчити які можна по дуальній системі, і список цей постійно поповнюється. Дуальна система дозволяє поєднати в учбовому процесі і теоретичну, і практичну підготовку. Одночасно з навчанням учні освоюють обрану професію безпосередньо на виробництві, тобто навчаються відразу на двох місцях: 1-2 дні на тиждень в училищі, інший час - на підприємстві.

Програма зазвичай розрахована на три роки і завершується іспитом, який приймає комісія з представників підприємства, училища і регіональних ремісничих або торгово-промислових палат. Випускники, що успішно склали іспит, отримують свідоцтво палати, що дає право працювати за фахом.

Дуальна система (по німецькій моделі) могла б бути хорошим джерелом робочої сили для підприємств, що сприяло б розвитку промисловості і економіки. Проте є і одне "але". Ця система не може бути впроваджена на українських виробничих майданчиках найближчим часом, оскільки це вимагає повного перегляду системи навчання в Україні [5].

Досвід використання дуальної системи навчання показав наступні переваги цієї системи в порівнянні з традиційною [6]:

- дуальна система підготовки фахівців усуває основний недолік традиційних форм і методів навчання - розрив між теорією і практикою;
- у механізмі дуальної системи підготовки закладена дія на особу фахівця, створення нової психології майбутнього працівника;
- дуальна система навчання працівників створює високу мотивацію отримання знань і придбання навичок в роботі, оскільки якість їх знань безпосередньо пов'язана з використанням службових обов'язків на робочих місцях;
- зацікавленість керівників відповідних установ в практичному навчанні свого працівника;
- навчальний заклад, працюючий в тісному контакті із замовником, враховує вимоги, що пред'являються до майбутніх фахівців в ході навчання;
- дуальна система навчання може широко використовуватися в професійному навчанні України.

Таким чином, можна зробити висновок, що молоді спеціалісти користуються всіма гарантіями та правами, передбаченими Конституцією України та регламентованими трудовим законодавством. Держава забезпечує рівні можливості у виборі професії та роду трудової діяльності. Також, молодь користується додатковими пільгами в галузі охорони праці, робочого часу та при прийнятті на роботу. А побутова система дуальної цільової підготовки майбутніх фахівців, орієнтованої на

реальні потреби регіонального ринку праці, конкретних підприємств, соціальні і кар'єрні очікування молоді, дозволяє на якісно новій основі забезпечити взаємодію установ професійної освіти і підприємств і тим самим забезпечити сучасну якість підготовки фахівців.

Список використаної літератури

1. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254%D0>
2. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 № 322-VIII [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/322-08>
3. Про зайнятість населення: Закон України від 05.07.2012 р. № 5067-VI [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5067-17>
4. Duales Studium – Studieren und Berufserfahrung [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.hochschulkompass.de/studium/rund-ums-studieren/studienformen/dualesstudium.html>
5. Про порядок працевлаштування випускників, вищих навчальних закладів, підготовка яких здійснювалась на бюджеті: Постанова Кабінету Міністрів України від 22.08.1996 № 992 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/992-96-%D0%BF>
6. Masters awards by learning agreement (MALA framework) // Kingston University London [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kingston.ac.uk/servicesforbusiness/staffdevelopment/masters-awards-by-learningagreement/>

Журба Григорій,
магістрант

Київського кооперативного інституту бізнесу і права

ДОПОМОГА ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИМ ОСОБАМ В УКРАЇНІ УРЯДОМ НІМЕЧЧИНИ

Внаслідок окупації Криму Російською Федерацією і масових порушень прав людини на території Кримської автономії, злочинної діяльності сепаратистських та проросійських терористичних організацій у Донецькій та Луганській областях: вбивств, викрадень, катувань, мародерства, грабежів, збройних нападів на військові частини, державні та комунальні установи, а також на приватні помешкання, внаслідок проведення антитерористичної операції українськими силовими структурами у відповідь на злочинні дії терористів і спричинення терористами бойових дій виникла ситуація масової вимушеної міграції з даних територій.

Кількість внутрішньо переміщених осіб (ВПО) з Донецької та Луганської областей, а також АР Крим станом на 20 листопада 2017 року складає 1 498 158 переселенців або 1 221 968 сімей і сформувалась унаслідок кількох міграційних хвиль, безпосередньо пов'язаних з періодичністю та інтенсивністю бойових дій.

В таких умовах є необхідним термінове формування державної політики інтеграції внутрішньо переміщених осіб для забезпечення їх прав і свобод, гарантування безпеки їх життя та здоров'я і створення рівних умов для реалізації їх прав і законних інтересів.

Уряд України вживає заходи щодо вирішення проблем внутрішньо переміщених осіб, багато зусиль докладають міжнародні організації, волонтери, благодійні організації та окремі громадяни. Однак реалізація термінових заходів і приватних ініціатив не має необхідного потенціалу для комплексної підтримки у середньостроковій перспективі внутрішньої міграції населення з тимчасово не контрольованих Україною територій Донецької та Луганської областей і АР Крим.

Для допомоги внутрішньо переміщеним особам Уряд України створив Міжвідомчий координаційний штаб, до якого увійшли представники 15 міністерств і відомств. Створено інформаційні ресурси, розроблено і розповсюджуються серед колишніх мешканців Донбасу і Криму "дорожні карти" з чітким алгоритмом дій, покликані допомогти ВПО ознайомитися з їхніми правами і можливостями, які надає держава.

Підвищення ролі НУО обумовлено зростанням чисельності переселенців і їх частки в електораті, посиленням їх організованості і активності, як на регіональному, так і на загальноукраїнському рівні.

Головна принципова відмінність роботи громадських і неурядових організацій полягає в тому, що вони діють безпосередньому контакті з місцевим населенням.

Український фонд соціальних інвестицій (УФСІ) є неприбутковою організацією, що створена з метою підтримки найменш соціально захищених верств населення, а також ініціатив територіальних громад і громадських організацій.

Протягом 2015-2018 років Український фонд соціальних інвестицій впроваджуватиме Проект "Сприяння розвитку соціальної інфраструктури. УФСІ V", 1 фаза. Для реалізації першої фази проекту Уряду Німеччини виділив грант 9 млн. євро, який реалізується у Дніпропетровській, Запорізькій та Харківській областях.

Метою проекту є відновлення житлових будівель для внутрішньо переміщених осіб (соціальне житло: гуртожитки та квартири) та об'єктів соціальної інфраструктури, такі як, заклади школи та садки у населених пунктах, де поселились ВПО, а також, соціальних закладів для вразливих груп населення, переміщених із окупованих та небезпечних районів.

Планується відновити низку об'єктів для забезпечення житлом внутрішньо переміщених осіб (ВПО), відновити об'єкти соціальної інфраструктури (школи, дитячі садки) в громадах, які приймають ВПО, а також три заклади соціального захисту, що приймають вразливі групи населення з числа ВПО [1].

З початку 2014 року одним з основних напрямків діяльності Громадської організації "Чайка" є допомога вимушено переміщеним особам з тимчасово окупованих регіонів України, а саме: житло для переселенців; робота для переселенців; освіта для переселенців; правова допомога. "Чайка" приступила до виконання Проекту, який передбачає напрацювання механізмів набуття житла переселенцями шляхом отримання землі і будівництва житла у сільській місцевості. Завдання проекту – напрацювати механізми вирішення житлової проблеми переселенців [2]. Крім того, було надано партнерське сприяння розробці дочірньою організацією "Правозахисна організація жінок-переселенок "Воля до життя" проекту "ВПО у Києві; від проблеми до ресурсу розвитку місцевих громад", який було підтримано Фондом сприяння демократії Посольства США в Україні, тривалість – 10 місяців з 02.03 по 31.12.2016 р.

Міжнародна організація з міграції (МОМ) за фінансової підтримки Уряду Федеративної Республіки Німеччина, що діє через Німецький Банк Розвитку KfW, розпочинає набір учасників на новий проект, що має на меті покращити можливості для самозабезпечення та самозайнятості внутрішньо переміщених осіб та мешканців регіонів, які зазнали наслідків конфлікту. Для учасників, які успішно захистили бізнес-плани, буде виділено грант на започаткування або розширення власної справи [3].

Ефективне забезпечення прав внутрішньо переміщених осіб можливе лише шляхом консолідації зусиль органів державної влади та громадських організацій. Ініціатива громадських організацій в Україні у 2017 р. спрямовувалась зокрема на проведення форумів, круглих столів, тренінгів на цю тему.

Список використаної літератури

1. Інтеграційний захід "Інтеграція ВПО в нашу громаду: виклики і перспективи" (фото і відео) : [електронний ресурс]. – Режим доступу: http://melitopolbiblio.ucoz.ua/news/integracijnij_zakhid_integracija_vpo_v_nashu_gromadu_vikliki_i_perspektivi/2017-09-09-1220
2. Інтеграція ВПО в нашу громаду: виклики і перспективи [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pavlogradmrada.dp.gov.ua/ogoloshennya/integraciya-vpo-v-nashu-gromadu-vikliki-i-perspektivi.html>
3. Проект для покращення можливостей самозабезпечення та самозайнятості // Ресурсний центр "Гурт" [електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://gurt.org.ua/news/grants/41908/>

Зіньова О.С.,
*старший викладач кафедри права
Київського кооперативного інституту
бізнесу і права*

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВІДПУСТОК ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ НІМЕЧЧИНИ

Орієнтири України щодо вступу до Європейського співтовариства потребують приведення національного законодавства у відповідність із законодавством ЄС, а саме – збільшення мінімальної тривалості щорічної основної відпустки до 4-х тижнів, як того вимагають, зокрема Європейська Соціальна хартія (п. 3, 4 ст. 2), Хартія основних соціальних прав працівників від 9 грудня 1989 року, Директива №93/104/ЄС від 23 листопада 1993 року, Директива 2003/88/ЄС від 4 листопада 2003 року.

Як приклад, можна навести трудове законодавство Німеччини, а саме Федеральний Закон "Про відпустки" від 08.01.1963 року. Він закріпив тривалість щорічної основної відпустки на рівні 24 робочих днів.

Федеральний закон Німеччини "Про відпустки" від 8 січня 1963 р. проголошує право на щорічну оплачувану відпустку для всіх працівників, а також учнів виробничого навчання [1]. Право на відпустку виникає через шість місяців роботи, що цілком відповідає нормі, яка закріплена у п. 2 ст. 5 Конвенції МОП № 132 про

оплачувані відпустки. Тривалість відпустки – 24 робочих днів. Якщо після 6 місяців безперервної роботи працівник звільняється, то він набуває право на відпустку тривалістю в одну дванадцятину частину річної відпустки, помножену на кількість фактично відпрацьованих повних місяців. Відпустка надається за бажанням працівникам повністю або частково. Перенесення чергової відпустки на наступний рік допускається тільки у виняткових випадках, і вона повинна надаватися не пізніше перших трьох місяців наступного року. При припиненні трудових правовідносин можлива грошова компенсація за невикористану відпустку. Хвороба під час відпустки, підтверджена медичною довідкою, не включається у тривалість відпустки. Під час відпустки працівник не має права працювати за наймом. Законодавство ФРН забороняє в принципі звільнення з ініціативи роботодавця у період перебування у відпустці. Проте з цього правила встановлено виняток. Згідно з рішенням Федерального суду в трудових справах ФРН роботодавець вправі застосовувати рішення про звільнення працівника, який перебуває у відпустці, і надіслати йому повідомлення про це. Таке повідомлення має силу, навіть якщо працівник поїхав відпочивати, але залишив заяву на пошті про передачу йому кореспонденції. Оплата відпустки провадиться перед її початком згідно із середнім заробітком за 13 тижнів, які передують відпустці. Зменшення заробітку, що відбулося у цей період не з вини працівника, не впливає на розміри відпускних.

Особливістю відпустки у Німеччині є те, що вона повинна використовуватись відповідно до призначення [2]. Тому законодавством заборонено працівникам виконувати будь-яку іншуоплачувану роботу під час відпустки. Іншою характерною рисою надання відпустки є те, що працівник повинен підшукати собі заміну на час відпустки та завершити всі незакінчені справи.

Таким чином, німецьке законодавство гарантує всім своїм працівникам позитивне регулювання та реалізацію права на відпустки, що цілком відповідає європейським стандартам права на відпочинок. Враховуючи досвід Німеччини, варто внести відповідні зміни до Закону України "Про відпустки".

Список використаної літератури

1. Дмитрієва К.І. Правове регулювання часу відпочинку за законодавством країн із розвинутою економікою // Часопис Київського університету права.- 2013. - № 1. – С.195-199.
2. Загоруйко О.Ф. Особливості правового регулювання права на відпочинок в Німеччині // Право і суспільство. – 2014. - № 1. – С. 92-96.

Колінько О.О.

*к.ю.н., доцент кафедри права
Київського кооперативного інституту
бізнесу і права*

ПРОТИДІЯ НАСИЛЬСТВУ В СІМ'Ї: ПОРІВНЯННЯ УКРАЇНСЬКОГО ТА НІМЕЦЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Тема насильства в сім'ї в нашій країні й досі вважається приватною і замовчується. Як наслідок, дане явище не викорінюється, а рівень латентної злочинності серед насильницьких злочинів у сімейно-побутовій сфері зростає. Це відбувається,

по-перше, через те, що правоохоронним органам доволі складно самостійно виявляти будь-які прояви насильства в сім'ї без звернення потерпілих від таких посягань, які досить часто просто замовчують дані факти (природна латентність). А по-друге, враховуючи, що факти заподіяння певного виду насильства (особливо психологічного, сексуального й економічного) нелегко довести, працівники правоохоронних органів намагаються їх ігнорувати, переконуючи постраждалих не писати заяви і вирішувати дані конфлікти власними силами (штучна латентність).

Починаючи з березня 2002 р., коли набрав чинності Закон "Про попередження насильства в сім'ї", в Україні зареєстровані 41 063 випадки домашнього насильства. При цьому насильство в сім'ї проявляється в таких формах, як:

- побої;
- жорстоке поводження;
- постійний економічний контроль;
- приниження;
- нецензурні висловлювання;
- примус до статевих стосунків;
- заборона працювати.

Звідси можна побачити, що сім'я стає потенційно сприятливим місцем для виникнення криміногенної ситуації. У свою чергу, за умови застосування в родині будь-якої форми насильства сім'я перетворюється на первинне місце поширення віктимізації як процесу перетворення особи на реальну жертву [4, с. 206].

На нашу думку, вивчення й перейняття досвіду зарубіжних держав в сфері протидії насильству в сім'ї може мати сприятливий вплив на вироблення дієвого механізму подолання цієї проблеми в Україні. Таким чином, ми вважаємо актуальним розглянути практику Федеративної Республіки Німеччини щодо боротьби з насильством в сім'ї.

Правовідносини з приводу вчинення насильства у сім'ї в Німеччині регулюються спеціальним Законом Федеративної Республіки Німеччини від 1 січня 2002 року "Про захист від насильства в сім'ї". Характерної особливістю політики законодавця у досліджуваній сфері є орієнтація на вилучення особи, що здійснила насильство у сім'ї, з родини. Відповідно до законодавства, особа, яка вчинила насильство в сім'ї повинна залишити дім за наказом поліції на строк до 10 днів [3, с.21].

В свою чергу, в Німеччині діють підрозділи кримінальної поліції так званих відділів уповноважених у справах про насильство у сім'ї, які й розглядають справи про домашнє насильство [1, с. 15], оскільки пройшовши відповідну підготовку і поглибивши знання саме у сфері, що досліджується, працівники зазначених підрозділів можуть ефективно провести розслідування, виявити обставини вчинення насильства у сім'ї та прийняти правильне рішення у справі, налагодити контакти із жертвою та особою-агресором, громадськими організаціями для припинення випадків домашнього насильства та попередження його у майбутньому [2].

В Федеративній Республіці Німеччина діє Закон "Про побутове насильство", який визначає, що потерпілій особі надається право правової претензії на виділення квартири. Так, у разі заподіяння фізичної шкоди здоров'ю або обмеження свободи, і, за певних умов, у разі виникнення загрози такого порушення суд може:

зобов'язати кривдника звільнити квартиру незалежно від того, в шлюбі партнери чи ні, навіть власник квартири або єдиний квартиронаймач орендар який вчиняє насильство може бути примусово відселений від жертви [5, с.56].

В Україні, центральне місце серед органів, що уповноважені здійснювати попередження даного явища, є органи внутрішніх справ та служба дільничних інспекторів міліції. Вони, головним чином, реалізують державну політику у сфері віктимологічної профілактики на місцях у таких формах:

- 1) виявляють джерела криміногенного впливу в сімейно-побутовій сфері;
- 2) забезпечують профілактичний облік неблагополучних сімей і постійно контролюють стан взаємовідносин між ними;
- 3) проводять роз'яснювальну роботу серед населення по протидії насильству;
- 4) постійно інформують населення про стан правопорядку і боротьби зі злочинністю;
- 5) здійснюють заходи щодо правового виховання громадян;
- 6) взаємодіють із навчальними закладами, громадськими неурядовими організаціями та ЗМІ щодо реалізації заходів віктимологічної профілактики стосовно незахищених верств населення.

Певні профілактичні функції здійснюються різними органами виконавчої влади, місцевого самоврядування, підприємствами, організаціями, об'єднаннями громадян, окремими громадянами. Закон України "Про попередження насильства в сім'ї" визначає органи і установи до повноважень яких відноситься здійснення заходів попередження насильства в сім'ї: спеціально уповноважені органи виконавчої влади з питань попередження насильства в сім'ї; відповідні підрозділи органів внутрішніх справ; органи опіки і піклування; спеціалізовані установи для осіб, які вчинили насильство в сім'ї, та жертв такого насильства: кризові центри для членів сімей, в яких вчинено насильство в сім'ї або існує реальна загроза його вчинення; центри медико-соціальної реабілітації жертв насильства в сім'ї). Та, на жаль, діяльність різних установ та організацій доволі часто не скоординовані, спрямовуються переважно на реалізацію суто відомчих завдань, що не дає відчутних результатів [6, с. 409].

Такі фактори, як нестача кваліфікованих працівників органів внутрішніх справ, недостатня фінансова забезпеченість заходів профілактичної діяльності й недосконалість законодавства створюють несприятливі умови для реалізації покладених на правоохоронні органи профілактичних завдань. Погоджуючись з думкою Т. Л. Сироєда [7, с. 284] та враховуючи досвід Федеративної Республіки Німеччини, для покращення становища необхідно розробити спеціальну програму, яка передбачала б підготовку або перепідготовку співробітників правоохоронних органів для роботи з потерпілими, включити ознайомлення з нормативно-правовими документами щодо захисту прав людей, курс психології, педагогіки та програми щодо розроблення методів вирішення конфліктних ситуацій, які можуть бути використані у випадку, коли використовуються насильницькі дії.

Список використаної літератури

1. Борьба с насилием в социальной среде – "домашнее насилие" и защита жертвы / Фриц Зайфферт. – Ainring. : BPF1, 2013. – 30 с.

2. Горбова Г.О. Зарубіжний досвід у сфері протидії насильству в сім'ї (на прикладі окремих країн Європи) http://www.lj.kherson.ua/2015/pravo03-2/part_3/54.pdf.
3. Діяльність служби дільничних інспекторів міліції щодо профілактики насильства над дітьми й дорослими членами сім'ї: навчально-методичний посібник / Авт. кол.: Блага А.Б., Журавель Т.В., Заброда Д.Г., Мілорадова Н.Е.; за ред. Г.О. Христової. – К. : ТОВ "ВПК "ОБНОВА", 2012. – 140 с. с.21
4. Кримінологічна віктимологія : навч. посіб. / [Моїсєєв Є. В., Джужа О. М., Василевич В. В. та ін.] ; за заг. ред. проф. О. М. Джужі. – К. : Атіка, 2006. – 352 с.
5. Міжнародний досвід попередження та протидії домашньому насильству : монографія / А.О. Галай, В.О. Галай, Л.О. Головка, В.В. Муранова та ін. / За заг. ред. А.О. Галай. – К. : КНТ, 2014. – 160 с. с.56
6. Назаренко Д. О. Кримінологічний аналіз та протидія фоновим для злочинності явищам : [монографія] / Назаренко Д. О.– К : Атіка, 2013. – 428 с.
7. Сыроед Т. Л. Права жертв преступлений: международные стандарты и национальное законодательство / Сыроед Т. Л. – Харьков : Эспада, 2002. – 583 с.

*Ларченко М.О.,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри політології, права та
філософії Ніжинського державного університету
імені Миколи Гоголя*

КЛАСИФІКАЦІЯ КРИМІНОЛОГІЧНИХ МОДЕЛЕЙ

Постановка проблеми. Ефективна діяльність органів держави по боротьбі зі злочинністю, а також успішне запобігання злочинам, можливе лише на основі докладного вивчення суспільних явищ, що входять до основних кримінологічних проблем, тобто їх ретельного аналізу. Дослідження злочинності не може обмежуватись лише описом та поясненням цього явища, бо постійно змінюються соціально-економічні умови в країні та, у свою чергу, зазнає істотних змін сама злочинність. Для розробки дійсно ефективного алгоритму запобіжних дій, в кримінології потрібно використовувати ефективні досягнення сучасної науки, що спроможні реалізувати її прогностичну функцію. Необхідність широкого використання даних математики, статистики, математичної логіки саме в кримінології пояснюється перед усім тим, що ця наука має справу з надзвичайно складними взаємодіями численних явищ та факторів.

Стан дослідження. Кримінологічне моделювання в науці має певну історію, яка бере свій початок з 70-х років ХХ століття. Найбільш вагомими здобутками в розробці математичних методів для вирішення суто кримінологічних завдань належать Антоняну Ю.М., Блувштейну Ю.Д., Віцину С.Є., Гаврилову О.А., Мініну А.Я., Чубарєву В.Л. та деяким іншим.

Сьогодні в кримінології достатньо широко застосовуються математичні методи, однак цей напрямок ще залишається малодослідженим. Перш за все, ідеться про кримінологічні моделі особистості злочинця, злочинної поведінки, причин та умов злочинності, запобігання. Саме тому, **метою** статті є подальша

теоретична розробка поняття "модель" в кримінології та сутності і змісту кримінологічного моделювання.

Виклад основного матеріалу. Початок розвитку кримінологічного моделювання прийшовся на 70-ті роки ХХ століття. Так, у 1973 році опублікована праця Віцина С.Є. "Моделирование в криминологии" [4], де злочинність постає як складна соціальна система і автор намагається виділити її основні параметри. Пропонуються також різні можливості методу моделювання злочинності: шляхом кількісного опису на основі єдиного вимірювача суспільної небезпечності злочинів; на основі використання рівнянь численної регресії; на основі використання матричних моделей.

Знаковою є праця Блувштейна Ю.Д. "Криминология и математика" [3], що побачила світ у 1974 році. Книга вийшла з передмовою доктора юридичних наук, професора Кудрявцева В.М., який описує плани подальшого удосконалення діяльності органів, що ведуть боротьбу зі злочинністю, за допомогою методів, запропонованих Блувштейном Ю.Д. Однак революційних змін цієї діяльності не відбулось. Зазначене кримінологічне дослідження не мало подальшого розвитку не в останню чергу через складний для розуміння і усвідомлення, а також і для реалізації інструментарій. А натомість автор пропонує актуальні і сьогодні прийоми кримінологічного вимірювання; обґрунтовує застосування моделювання як методу аналітичної роботи органів внутрішніх справ; представляє математичні методи в кримінологічному аналізі демографічних процесів.

У 80-х, 90-х роках ХХ століття вийшло ряд важливих робіт Чубарева В.Л., ключовими з яких є монографічні дослідження "Общественная опасность преступления и наказание (количественные методы изучения)" [12] під редакцією доктора юридичних наук, професора Ю.Д. Блувштейна (1982 рік) та "Тяжесть преступного деяния" [13] (1992 рік). Автором досліджувалась суспільна небезпечність злочину як підстава індивідуалізації покарання, а також використано кількісні методи в дослідженні справедливості покарання. Створена теоретична модель злочинного діяння; проведено емпіричне дослідження системи "злочинне діяння"; проведено аналіз отриманих результатів.

Вагомий внесок у сферу кримінологічного моделювання був зроблений Гавриловим О.А. в 1980 році у зв'язку з виходом дослідження "Математические методы и модели в социально-правовом исследовании" [6]. Автор розглядає проблеми застосування математичних методів у процесі збору та обробки емпіричної соціально-правової інформації; методи вимірювання деяких елементів правової свідомості; математичного моделювання в дослідженні механізму дії правової норми; застосування в соціально-правовому дослідженні методів теорії розпізнавання образів та факторного аналізу.

У 1974 році побачив світ навчальний посібник Антоняна Ю.М., Блувштейна Ю.Д. "Методы моделирования в изучении преступника и преступного поведения" [1]. Автори наводять поняття моделювання та види моделей; аналізують особистість злочинця як систему; здійснюють логічне та математичне моделювання особистості злочинця та злочинної поведінки.

Загалом наведені праці передусім спрямовані на логічне та математичне моделювання різного роду кримінологічних явищ. Дещо інший перспективний

напрямок дослідження висвітлений в роботі Мініна А.Я. "Информатизация криминологических исследований (теория и методология)" [9] (1992 рік). Дослідник розглядає теорію та методологічні передумови застосування інформаційних методів у криминологічних дослідженнях; практику застосування інформаційної техніки та математичних методів під час збору та обробки криминологічної інформації.

В Україні помітною стала робота Фролової О.Г. "Злочинність і система кримінальних покарань (соціальні, правові та криминологічні проблеми й шляхи їх вирішення за допомогою логіко-математичних методів)" [11] (1997 рік). Автор докладно аналізує систему кримінальних покарань, а також прямі і зворотні зв'язки між нею і злочинністю. Певні аспекти дослідження потребують переосмислення у зв'язку з прийняттям Кримінального кодексу України у 2001 році.

Останнім часом термін "модель" та поняття "криминологічного моделювання" знов увійшов до термінології криминологічних досліджень. Зокрема, у 2006 році в Єкатеринбурзі захищено кандидатську дисертацію Корсаковим К.В. з теми: "Модель возмездия в криминологии и уголовно-правовой доктрине" [8], у 2008 в Тулі Дябловою Ю.Л. захищено кандидатську дисертацію з теми: "Информационные технологии моделирования личности неустановленного преступника при расследовании неочевидных преступлений" [7], у 2012 – в Харкові захищено кандидатську дисертацію Білоусовою О.О. з теми: "Криминологічна модель протидії злочинності в Україні" [2].

Проаналізувавши наведені та багато інших спеціальних досліджень з проблематики криминологічного моделювання, ми приходимо до висновку, що термін "модель" ряд авторів визначають надзвичайно обмежено, називаючи лише одну або декілька функцій із багатьох, що є у моделі. Ці визначення зустрічаються в літературі при розгляді проблем, що стосуються конкретних вузьких задач тієї чи іншої сфери, оскільки в кожній з них використовуються конкретні типи і види моделей, які виконують чітко визначені функції.

Інші дослідники дещо перебільшують гносеологічне значення моделювання, наділяючи модель значно більшою роллю, у відповідності з якою вона виступає в якості ледь не єдиного засобу пізнання.

Більш корисним нам уявляється третя концепція, автори якої пропонують узагальнене, синтезоване, а тому універсальне поняття моделі, яке носить загальнофілософський характер. Під моделлю розуміють таку уявну або матеріально реалізовану систему, яка, відображаючи чи відтворюючи об'єкт дослідження, здатна замінити його так, що її дослідження дасть нам нову інформацію про цей об'єкт [5, с. 96].

Більшість криминологів під терміном "модель" розуміють штучно створену або виокремлену систему матеріальної або ідеальної криминологічно значущої інформації про окремі сторони об'єкта моделювання, що знаходиться в необхідних для досягнення мети застосування методу моделювання відносинах подібності з оригіналом, на підставі дослідження та оперування якою можуть бути отримані нові знання про зазначений об'єкт і пов'язані з ним об'єкти та явища [7, с. 10].

Актуальним уявляється визначення моделі, запропоноване в дисертації Білоусової О.О. (2012 рік). Дослідниця пропонує розуміти під моделлю штучно створену матеріальну або ідеальну систему, що відтворює або заміняє досліджувану подію, процес, стан або окремі ситуації та обставини таким чином, що її вивчення дозволить одержати про оригінал інформацію, необхідну для успішного вирішення практичних, наукових і дидактичних кримінологічних завдань [2, с. 8].

Мінін А.Я. вважає модель умовним образом, що відображає істотні якості досліджуваного об'єкта (або процесу) так, що його дослідження дає нову інформацію про об'єкт, що моделюється [9, с. 38].

Ми пропонуємо під терміном "модель" розуміти штучно створену або виокремлену систему інформації, яка є максимально подібною до об'єкту дослідження та здатна надати інформацію про оригінал.

У підходах авторів немає єдності щодо визначення моделювання – одні визначають його як метод, інші – як процес. Ми приєднуємось до точки зору науковців, які визначають моделювання як загальнонауковий метод, бо в сучасний період розвитку науки, для якого характерною є інформатизація більшості процесів, у тому числі і пов'язаних з прогнозуванням рівня, динаміки злочинності; ефективності покарання та запобіжних заходів; розслідування злочинів та багатьох інших, кримінологічне моделювання уявляється як побудова (або вибір) та наступне дослідження об'єкта, що називається моделлю, який здатний заміщати досліджуваний об'єкт так, що його дослідження дасть нову інформацію про оригінал [10, с. 39-40].

Моделювання, згідно з аналізом основних визначень, що наявні в літературі, дозволяє об'єднати в собі декілька різних процесів: 1) створення, конструювання моделей шляхом відбору інформації відповідного напрямку; 2) їх використання; 3) проведення різного роду модельних експериментів; 4) формування судження про досліджуваний реальний об'єкт; 5) отримання нових знань.

Цей метод ефективно може бути застосований коли виникає потреба в отриманні інформації опосередкованим шляхом, а саме, коли: 1) об'єкт пізнання існував у минулому, та його вже немає на момент дослідження (наприклад, злочинна подія, кримінальна ситуація); 2) об'єкт пізнання можливо буде існувати в майбутньому (прогнозована злочинність); 3) об'єкт існує реально на момент дослідження, однак він або надзвичайно складний або зовсім недоступний для пізнання (глибинні причини злочинів); 4) процес, що пізнається протікає або занадто швидко, або занадто повільно (результати застосування програми профілактики злочинності).

Таким чином, сутність математичного моделювання в кримінології полягає у трансформації кримінологічної проблеми в математичну задачу, її розв'язання шляхом використання математичного апарату, а також кримінологічна інтерпретація отриманих математичних результатів.

В літературі досить широко обговорюється питання класифікації моделей. Найпоширенішим є поділ на матеріальні та ідеальні моделі.

Віцин С.Є. пропонує розділити моделі на предметно-подібні (речові) та символічні (знакові, математичні). А також пропонує поділ за критеріями: за

характером відтворюваних сторін оригіналу (субстанційні, структурні, функціональні, змішані); за формою представлення моделей (логічні, математичні, механічні, фізичні та ін.); за природою явищ та процесів, що моделюються (соціальні, психологічні, фізіологічні, біологічні та ін.); за обсягом відображених в моделі якостей прототипу (повні, неповні та ін.); за відтворюваними якостями прототипу (структурні, функціональні, інформаційні, системні та ін.) [4, с. 13].

Волчецкая Т.С. пропонує виділяти класи моделей за способами реалізації моделювання: (матеріальне (предметне); ідеальне; логіко-математичне та кібернетичне; інформаційно-комп'ютерне [5, с. 98].

Однак, спираючись на методологічні розробки науковців, ми вважаємо, що при визначенні класифікаційних підстав слід почати з виявлення основних істотних компонентів самого процесу моделювання, до яких належать: 1) суб'єкт моделювання; 2) задача, що вирішується суб'єктом за допомогою цього методу; 3) об'єкт моделювання (оригінал); 4) спосіб моделювання. Кожен з названих елементів доцільно розглядати в якості самостійної класифікаційної підстави.

Так, суб'єктом кримінологічного моделювання може виступати: науковець (вчений), слідчий (практичний працівник), працівник органу уповноваженого до розробки програм із запобігання злочинам, працівник органу, що здійснює прогнозування злочинності. У зв'язку з цим можна виділити моделі: наукові, практичні, функціональні, прогностичні. У залежності від задач, що вирішуються суб'єктом моделювання можна виокремити: евристичні, прогностичні, прикладні, дидактичні, навчальні моделі.

Найбільш перспективними та інформативними видами моделювання, на нашу думку, є інформаційне та математичне. Сутність моделювання соціальних процесів, явищ складається з умовного відтворення досліджуваних об'єктів з наступним вирішенням задач, що виникають, за аналогією. Таке умовне відтворення може приймати вид схем, графіків, математичних формул. Необхідною умовою ефективного застосування інформаційних засобів у процесі кримінологічного дослідження є правильні теоретичні та методологічні уявлення про роль інформаційних та математичних методів у пізнанні соціально-правових явищ. Варто погодитись з Мініним А.Я., який до важливих передумов застосування даних методів у кримінологічному дослідженні відносить наявність статистичних закономірностей, які виявляються в інформаційних потоках та масових соціальних явищах і процесах криміногенного характеру. Ці закономірності можуть виражати причинні та інші зв'язки, які притаманні даній сфері соціальних явищ та процесів, суспільних відносин. Обов'язковою передумовою моделювання є розгляд об'єктів дослідження як систем [9, с. 38].

Більшість дослідників вважають, що процеси ефективніше вивчаються за допомогою математичних моделей, а структури – за допомогою інформаційних. Інформаційна модель – це маломірне уявлення про багатовимірний інформаційний простір. Інформаційна модель злочинності – портрет злочинності як системи, як сукупності злочинів. Математична модель злочинності передбачає підхід до злочинності як до процесу скоєння злочинів. Математична модель певного реального явища (процесу) – це математичний образ даного явища, математичне вираження та математичне формулювання таких його сторін, характеристик та

якостей, які можуть бути виражені математичною мовою за допомогою різних методів та засобів сучасної математики. Математична модель в особливій, символічній формі виражає структурні та кількісні зв'язки, що притаманні досліджуваним об'єктам.

Висновки. У прикладному аспекті, на нашу думку, особливий інтерес представляє класифікація кримінологічних моделей в залежності від об'єкта моделювання. Вона дозволила б визначити можливості та межі використання методу моделювання в кримінології, дослідити взаємозв'язок та взаємозалежність усіх моделей, прослідити роль та функціональне значення того чи іншого об'єкта в їх спільній системі.

Так, доцільно виділити найбільш загальні та важливі системи: "особистість злочинця" та "злочинна поведінка". Відповідно виділяється модель особистості злочинця та модель злочинної поведінки як найбільш складні та інформативні моделі. Вони, у свою чергу, вміщують моделі: "конкретна життєва ситуація", "причини та умови злочинності", "запобігання злочинності" та інші, а також моделі окремих видів злочинів. Теоретично, моделюванню можуть підлягати всі об'єкти, що вивчаються кримінологією. При аналізі великих систем отримав широке поширення системний підхід, який відрізняється від класичного тим, що останній розглядає систему шляхом переходу від часткового до загального та синтезує її шляхом злиття компонентів, розроблених окремо. На відміну від цього, системний підхід передбачає послідовний перехід від загального до часткового, коли в основі вирішення лежить певна загальна мета. Уявляється, що важливою умовою системного підходу є правильне відображення зв'язків між окремими елементами системи.

Список використаних джерел

1. Антонян Ю.М. Методы моделирования в изучении преступника и преступного поведения / Ю.М. Антонян, Ю.Д. Блувштейн. – М.: РИО Акад. МВД СССР, 1974. – 54 с.
2. Білоусова О.О. Кримінологічна модель протидії злочинності в Україні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.08 "Кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право" / О.О. Білоусова. – Харків, 2012. – 19 с.
3. Блувштейн Ю.Д. Криминология и математика / Ю.Д. Блувштейн – М.: "Юрид. лит.", 1974. – 176 с.
4. Вицин С.Е. Моделирование в криминологии. Учебное пособие / С.Е. Вицин. – М.: Изд-во Высшей школы МВД СССР, 1973. – 110 с.
5. Волчецкая Т.С. Криміналістическа ситуалогія: Монографія. / Т.С. Волчецкая. Под ред. проф. Н.П. Яблокова. – Калининград: Калинингр. ун-т. – 1997. – 248 с.
6. Гаврилов О.А. Математические методы и модели в социально-правовом исследовании / О.А. Гаврилов. Отв. ред. Зуйков Г.Г. – М.: Наука, 1980. – 184 с.
7. Дяблова Ю.Л. Информационные технологии моделирования личности неустановленного преступника при расследовании неочевидных преступлений: автореф. дис. на соискание учен. степни канд. юрид. наук: спец. 12.00.09 "Уголовный процесс; криминалистика и судебная экспертиза; оперативно-розыскная деятельность" / Ю.Л. Дяблова. – Тула, 2008. – 19 с.
8. Корсаков К.В. Модель возмездия в криминологии и уголовно-правовой доктрине: автореф. дис. на соискание учен. степни канд. юрид. наук: спец. 12.00.08

"Уголовное право и криминология; уголовно-исполнительное право" / К.В. Корсаков. – Екатеринбург, 2006. – 20 с.

9. Минин А.Я. Информатизация криминологических исследований (теория и методология) / А.Я. Минин. – Екатеринбург: Изд-во Уральского унив-та, 1992. – 136 с.

10. Морозов К.Е. Математическое моделирование в научном познании / К.Е. Морозов, - М.: Мысль, 1969. – 212 с.

11. Фролова О.Г. Злочинність і система кримінальних покарань (соціальні, правові та криминологічні проблеми й шляхи їх вирішення за допомогою логіко-математичних методів). Навчальний посібник / О.Г. Фролова – К.: "АртЕк", 1997. – 208 с.

12. Чубарев В.Л. Общественная опасность преступления и наказание (количественные методы изучения) / В.Л. Чубарев. Под ред. Ю.Д. Блувштейна. – М.: ВНИИ МВД СССР, 1982. – 97 с.

13. Чубарев В.Л. Тяжесть преступного деяния: [Монография] / В.Л. Чубарев. – К.: Вища шк., 1992. – 171 с.

Макаренко Г.М.,

магістр економіко-правового факультету

Київського кооперативного інституту бізнесу і права

Науковий керівник: Гаращенко Л.П., к.ю.н., доцент кафедри права

Київського кооперативного інституту бізнесу і права

ЗАКОНОДАВСТВО НІМЕЧЧИНИ ПРО ПРАЦЮ

Трудове законодавство кодифіковане не в усіх державах ЄС, а трудові відносини регулюються окремими актами та кодексами. Так, згідно з німецьким правом певні зобов'язання у потенційних сторін трудового договору виникають ще до його укладення.

Разом із тим, трудовий договір та правовідносини, що виникають на його підставі, займають центральне місце в трудовому праві ФРН. Оскільки Німеччина – член Європейського Союзу, німецьке трудове законодавство перебуває під значним впливом права ЄС, оскільки німецьке законодавство та судова практика повинні узгоджуватися із регламентами та директивами ЄС, а також інтерпретаціями названих актів Європейським судом справедливості [1]. Так, із метою імплементації положень Директиви 2000/78/ЄС щодо забезпечення рівних прав у зайнятості, заборони дискримінації працівників за ознаками релігії, інвалідності, віку чи сексуальної орієнтації, Німеччина прийняла у 2006 році Загальний акт про рівне ставлення. Захист трудових прав у Німеччині здійснюється за чітко врегульованими федеральними правилами судочинства, зокрема Актом трудового суду. До компетенції суду входить заповнення прогалин у законодавстві, тому роль судових рішень у захисті трудових прав у Німеччині досить висока. Систему актів правового регулювання юридичних гарантій реалізації права на працю за законодавством Німеччини складають: акти законодавства ЄС, німецьке національне конституційне та статутне законодавство, колективні угоди та локальні колективні договори, індивідуальні трудові договори, загальні умови та правила працевлаштування;

розпорядження роботодавця; практика ділового обороту в трудових відносинах; принцип рівного ставлення та рішення трудових судів [2]. Конфлікт норм вирішується за юридичною силою залежно від місця акту, який містить відповідну норму, в ієрархії нормативних актів. Переважна більшість трудових договорів, у відповідності з німецьким законодавством та практикою, укладається у письмовій формі. Але допускається укладення трудового договору і в усній формі, однак все одно сторони повинні зафіксувати окремі положення такого договору у письмовій формі. Крім того, строкові трудові договори обов'язково укладаються письмово. Якщо письмова форма строкового трудового договору не дотримана, то такий договір буде вважатися укладеним на невизначений строк. Порядок укладення строкового трудового договору регулюється Актом про неповну та обмежену зайнятість. Цим Актом допускається укладення строкових трудових договорів лише на визначених підставах. Правовий статус особи, яка працює за таким договором, залежить від того, чи вважатиметься він трудовим, а отже, чи матиме особа правовий статус працівника і чи поширюватимуться на неї юридичні гарантії щодо реалізації права на працю.

Найважливішою юридичною гарантією реалізації особою права на працю за законодавством Німеччини є заборона дискримінації. Причому норми щодо недопущення чи протидії дискримінації поширюються на весь процес виникнення, розвитку та припинення трудових відносин. Оскільки тягар доведення відсутності дискримінаційних дій чи наявності підстав для виправданої дискримінації лежить на роботодавцеві, то на практиці сам роботодавець зацікавлений у протидії чи недопущенні проявів дискримінації у трудових відносинах. Після ретельного і прозорого вивчення скарги щодо можливої дискримінації у трудових відносинах роботодавець має право застосувати відповідні санкції, які мають бути відповідними, необхідними і доцільними, як до працівників, так і до третіх осіб (контрагентів) [2, с. 42-45]. Особливо актуальним у сучасних умовах є дотримання гарантій реалізації права на працю щодо недопущення незаконних звільнень. Правове регулювання юридичних гарантій реалізації права на працю на етапі припинення трудового договору в Німеччині передбачає обов'язкове попередження працівника у строки, встановлені законодавством або договором. Цивільний кодекс Німеччини передбачає, що роботодавець зобов'язаний письмово попередити працівника, який пропрацював менше двохроків, про припинення трудового договору не менше ніж за чотири тижні. Якщо стаж роботи становить понад два роки, то попередити потрібно за один місяць, понад п'ятьроків – за два місяці, понад двісім – за три місяці тощо. Якщо ж особа пропрацювала понад двадцятьроків, то строк попередження про припинення трудового договору становитиме не менше семи місяців. Строк попередження про припинення трудового договору з випробуванням становить два тижні, а максимальний строк випробування – шість місяців [2, с. 42-45]. Основним актом правового регулювання захисту від незаконних звільнень згідно з німецьким законодавством є Акт про захист від звільнення, який встановлює загальні юридичні гарантії права на працю на етапі припинення трудового договору. Згідно з положеннями названого Акта звільнення буде законним і чинним, якщо таке звільнення є соціально виправданим, тобто зумовленим поведінкою працівника (такому звільненню повинно передувати попередження, тобто звільнення має бути

крайнім заходом впливу), особистими причинами (наприклад, тривала хвороба, алкогольна залежність) або для цього є реальні виробничі підстави, за яких зберегти робоче місце чи перевести працівника на іншу посаду неможливо. При скороченні персоналу роботодавець повинен враховувати соціальні критерії переважного права на роботу, встановлені законодавством. У випадку припинення трудового договору за згодою сторін роботодавець і працівник можуть домовитися про вихідну допомогу з метою запобігти виникненню трудового спору. Подібно до українського законодавства, німецькі нормативні акти встановлюють також і спеціальні юридичні гарантії, які стосуються окремих категорій працівників. Спеціальні юридичні гарантії при припиненні трудового договору в Німеччині спрямовані на захист права на працю вагітних та жінок, які мають дитину віком до 4 місяців віднародження, працівників, що перебувають у відпустці у зв'язку материнством, а також за вісім тижнів до такої відпустки; інвалідів; членів ради підприємства та кандидатів у члени правління. Відповідно до німецького Акту про захист материнства в якості юридичних гарантій права на працю і дотримання права на материнство встановлюються не лише заборона чи обмеження звільнень таких працівниць, а й запроваджено обмеження права на застосування праці жінок у період вагітності та впродовж певного періоду після пологів [2, с. 42-45].

Таким чином, можна зробити висновок про високий ступінь реалізації основних принципів правового регулювання юридичних гарантій права на працю за законодавством Німеччини та можливість їх запозичення у трудове законодавство інших країн, в тому числі і України.

Список використаної літератури

1. Цесарський Ф.А. Особливості правового регулювання змісту, умов та форми трудового договору в країнах Європейського Союзу / Ф.А. Цесарський // Вісник Академії правових наук України. – 2011. – № 1(64). – С. 144–151.
2. Яцкевич І.І. Юридичні гарантії права на працю за законодавством Німеччини / Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2015. - № 35. – С.42-45

Морозов О.В.,

*магістр 2 курсу економіко-правового факультету
спеціальності 081 "Право"*

Київського кооперативного інституту бізнесу і права

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОСНОВНИХ ПРАВ ЛЮДИНИ ЗА КОНСТИТУЦІЄЮ УКРАЇНИ ТА КОНСТИТУЦІЄЮ НІМЕЧЧИНИ

В преамбулі Конституції ФРН зазначено, що прийняття Основного Закону Німеччини зумовлене прагненням країни стати рівноправним членом об'єднаної Європи та бажанням слугувати всезагальному миру [1].

Основний Закон Німеччини не є усталеним. Спеціальними законами до нього можуть бути внесені зміни [1, ст. 79], які пояснюються можливістю прийняття Європейським Союзом засновницьких договорів, обов'язкових для його членів; навпаки, Федеративна Республіка Німеччина як і інші рівноправні члени цього

Союзу можуть вийти з ініціативою або делегувати свої законодавчі пропозиції. Це забезпечує прийняття єдиних стандартів дотримання прав і свобод людини і громадянина в усій Європі.

В Німеччині визнаються недоторканні та невідчужувані права людини [1, ст. 1, п. 2], ті права, яких людина набуває із народженням (право на життя, право на фізичну недоторканість [1, ст. 2], право власності [1, ст. 14], право притулку [1, ст. 126a]; право на рівність усіх перед законом [1, ст. 3, п. 1]) і обмежити які ніхто не вправі; невідчужуваність прав особи допускає їх певне обмеження.

Свобода особи в Німеччині є непорушною [1, ст. 2, п. 2]. Такі свободи, як свобода віросповідання, свобода совісті, свобода релігійних та світоглядних переконань [1, ст. 4, п. 1] є недоторканні, хоча окремі підлягають обмеженню. До інших належать свобода висловлення думок, зокрема свобода друку [1, ст. 5, п. 1], свобода викладання [1, ст. 5, п. 3], свобода зібрань [1, ст. 8], свобода об'єднань [1, ст. 9], таємниця листування, поштових, телеграфних та телефонних повідомлень [1, ст. 10] обмежуються у випадку їх використання для боротьби проти основ вільного демократичного ладу [1, ст. 18]. Ряд свобод жителів Німеччини є недоторканні, це насамперед свобода віросповідання, свобода совісті, свобода релігійних та світоглядних переконань.

Вільний розвиток людини і громадянина в Німеччині гарантується у тій мірі, доки особа не порушує прав інших та не порушує конституційний лад і моральні норми [1, ст. 2, п. 1]. Обмеження прав і свобод допускаються у межах закону [1, ст. 2]. Рівність усіх людей перед законом у Німеччині гарантована [1, ст. 3, п. 1].

Як і в Україні [2, ст. 6], в Німеччині державна влада здійснюється на засадах її поділу на законодавчу, виконавчу та судову [1, ст. 3, п. 1], чоловіки і жінки рівноправні [1, ст. 3, п. 2]. Нікому не може бути надана перевага за ознаками статі, походження, раси, мови, його вітчизни, місця народження, віросповідання, релігійних та політичних поглядів [1, ст. 3, п. 3].

Із інформаційними правами та свободами людини і громадянина в Основному Законі Німеччини безпосередньо пов'язана: ст. 5 п. 1 [1]: "Кожний має право вільно висловлювати та поширювати свої думки усно, письмово та через зображення, а також безперешкодно отримувати інформацію із загальнодоступних джерел. Гарантується свобода друку та свобода передачі інформації через радіо та кіно. Цензури не існує". У ч. 2 цієї статті гарантовано ширші і демократичніші можливості отримання особою інформації в Німеччині, ніж в Україні. Зокрема, порівняно із ст. 40 Конституції України забезпечено право особі направляти індивідуальні чи колективні письмові звернення або особисто звертатися до органів державної влади, органів місцевого самоврядування та посадових і службових осіб цих органів. Отже, органи державної влади та органи місцевого самоврядування не охоплюють усіх джерел, з яких людина і громадянин може отримати за запитом інформацію. Німецька Конституція забезпечує отримання інформації більш всеохоплююче, тому і джерела інформації визначаються як загальнодоступні, одночасно забезпечуються однакові умови в отриманні інформації усім особам.

Якщо ж звернутися до ст. 34 [2], то надане українським Основним законом право вільно збирати, зберігати, використовувати та поширювати інформацію усно,

письмово або в інший спосіб – на свій вибір не акцентує увагу на джерелах інформації.

Частково про джерела інформації йдеться у ст. 32: "Кожний громадянин має право знайомитися в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, установах і організаціях з відомостями про себе, які не є державною або іншою захищеною законом таємницею". Наведені джерела інформації торкаються лише інформації для конкретної особи про неї ж, а для інформації не "про себе" – не йдеться. Це дозволяє стверджувати, що трактування загальнодоступності джерел інформації забезпечує кожній людині і громадянину однакові права на інформацію. Крім того, процитована українська норма не може бути вагомим аргументом щодо загальнодоступності джерел інформації в Україні, бо існує така ж німецька [1, ст. 17]: "Кожний має право, як окремо, так і разом з іншими особами, звертатися письмово з проханням чи скаргою до компетентних інстанцій та народних представництв".

І в німецькій ст. 5 [1] та українських ст. 34, 40 [2] допускаються законодавчі обмеження на інформацію.

У ст. 10 п. 1 [1] записано: "Таємниця листування, а також поштових, телеграфних та телефонних повідомлень недоторканна". Аналогом цієї норми є ст. 31 Конституції України, в якій кожному гарантується таємниця листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції. Порівняння цих статей дає підставу стверджувати, що українська норма забезпечує ширші права, адже охоплює ще й інші види кореспонденції.

Обмеження права, наведеного у п. 1 ст. 10 [1], допускаються з метою захисту основ вільного демократичного ладу чи безпеки Федерації або однієї з земель. Крім того, закон допускає введення контролю з боку спеціальних та допоміжних органів, що формуються народним представництвом [1, ст. 10, п. 2]. Перше наведене обмеження відсутнє в українському Основному Законі і відповідає критерію обмеження інформаційних прав в Європейській конвенції з прав людини [3], який обумовлений "необхідністю в демократичному суспільстві".

Обидві Конституції допускають обмеження права власності, але з метою суспільної необхідності, лише за законом, із можливим здійсненням відшкодування. Спори стосовно відшкодування власності розглядаються німецькими судами загальної юрисдикції [1, ст. 14, п. 3]. Власність та право її спадковості гарантоване п. 1 ст. 14 Конституції Німеччини, а зміст та межі визначаються законами. Подібне за змістом формулювання дає і вітчизняна Конституція [2, ст. 40], яка визначає, що право приватної власності набувається в порядку, визначеному законом.

Конституція Німеччини [1, ст. 18] займає жорстку позицію до осіб, які використовують свободу висловлювання думок, зокрема свободу друку, свободу викладання, свободу зібрання, свободу об'єднань, таємницю листування, поштових, телеграфних та телефонних повідомлень, право власності чи право притулку для боротьби проти основ вільного демократичного ладу: порушники позбавляються цих прав рішенням Федерального конституційного суду.

За Основним Законом Німеччини законодавча влада пов'язана з конституційним ладом, а виконавча та судова – з законом та правом [1, ст. 20]. Реалізуючи в рамках конституційного ладу законодавчу владу та забезпечуючи існування

виконавчої та судової влади, держава Німеччина, усвідомлюючи свою відповідальність перед майбутніми поколіннями, захищає природні основи життя [1, ст. 20]. Український Основний Закон [2] в ст. 50 так визначає природні основи життя: "Кожен має право на безпечне для життя і здоров'я довкілля та на відшкодування завданої порушенням цього права шкоди. Кожному гарантується право вільного доступу до інформації про стан довкілля, про якість харчових продуктів і предметів побуту, а також право на її поширення. Така інформація ніким не може бути засекречена".

Порівняння статей обох конституцій дає підстави стверджувати, що в Україні права про природні основи життя ширші. Вітчизняний Основний Закон гарантує доступ до інформації, що становить основу безпечного для людини життя, відкритість цієї інформації, чого нема у німецькій конституції.

Закони, які обмежують будь-яке основне право, повинні носити загальний характер, а не торкатися лише окремого випадку, – стверджується у Конституції Німеччини [1, ст. 19, п. 1]. Крім того, обмежувачий закон має підкреслювати конкретне право з посиланням на статтю Основного Закону. Будь-яке обмеження законом основного права ні в якому разі не може торкатися суті основного права [1, ст. 19, п. 2]. Конституція Німеччини закріплює основні права за юридичними особами, зареєстрованими на території Німеччини, оскільки ці права за своєю суттю можуть бути застосовні і до них.

Список використаної літератури

1. Конституція ФРН від 23.05.1949 р. [Електронний ресурс] - режим доступу: https://www.1000dokumente.de/?c=dokument_de&dokument=0014_gru&l=ru&object=translation.
2. Конституція України від 28. 06. 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1996. - № 30. - Ст. 141.
3. Конвенція про захист прав людини та основних свобод з поправками, внесеними відповідно до положень Протоколу 11 з Протоколами 1, 4, 6, 7, 12 і 13. – Страсбург: Секретаріат Європейського Суду з прав людини, вересень 2003. – 35 с.

Найда І.В.,

*кандидат наук з державного управління, доцент кафедри права
Київського кооперативного інституту бізнесу і права*

СУЧАСНИЙ СТАН ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДІ В НІМЕЧЧИНІ

Сучасний стан виховання патріотизму в Україні потребує не лише ґрунтовного переформатування, але й урахування зарубіжного досвіду провідних країн світу, в яких любов до Батьківщини, народу, повага прав людини, дотримання закону є нормою життєдіяльності.

Патріотичне виховання молоді сьогодні є одним із ключових питань в системі національних пріоритетів багатьох країн світу. Любов до своєї країни прищеплюють дітям ще з малка через активну пропаганду державної символіки за допомогою засобів масової інформації, різних інститутів громадянського суспільства,

включаючи школу, університети, молодіжні об'єднання, скаутські організації тощо. Зауважимо, що різні країни світу по-різному здійснюють патріотичне виховання молоді залежно від ступеня участі держави в цьому процесі.

В Німеччині після подій Другої світової війни в системі освіти відійшли він прямого патріотичного виховання, замінивши його громадянською освітою. До позитивних факторів громадянської освіти в цій країні відноситься активна участь широкого кола неурядових організацій. Там освіта побудована таким чином, щоб сформувати відповідальних громадян. Навчання побудоване на прикладах, обговоренні суперечливих даних з опорою на гуманістичні цінності, на переваги "зрілої" демократії, використовуються проблемний і діяльнісний підходи, орієнтовані на студентів.

Для сучасної Німеччини є більш притаманний конституційний патріотизм, коли люди пишаються досягненнями, наприклад, розбудовою вільної демократичної держави.

В Німеччині патріотичне виховання в школах не практикується. Нині у Німеччині є предмет "суспільствознавство" (Sozialkunde або Gemeinschaftskunde), де вивчають історію, політику, економіку, соціологію, значна увага приділена Євросоюзу. Учні вчать бути активними та ангажованими громадянами, які беруть участь у політиці та суспільних справах [1].

Важливим та корисним для Української держави є досвід Німеччини у вихованні патріотизму, громадянськості, моральних цінностей підростаючих поколінь. Аналіз педагогічної літератури показав, що вперше в Німеччині до теми громадянського виховання звернувся Г. Кершенштайнер, який розробив систему громадянського виховання для навчальних закладів. Досліджуючи виховання патріотизму молодих німців, ми зіштовхнулися з тим, що в Німеччині цей процес називається впровадженням демократії, громадянським вихованням, громадянською освітою тощо. Остаточо засудивши ідеологію нацизму, німецькі педагоги перестали вживати термін "патріотизм", оскільки в часи Другої світової війни цей феномен асоціювався у них з відданістю фюреру і Рейху. Нинішня система громадянської освіти країни характеризується демократичністю, повагою прав дитини, наявністю передових технологій виховання. При цьому доводиться констатувати, що однозначного бачення змісту громадянського виховання в німецьких педагогів немає. Одні дослідники (П. Массіні, Д. Вайсено) вважають, що успішне становлення громадянина-патріота передбачає вміння аналізувати й оцінювати політичні проблеми. Відповідно, в центрі громадянського виховання особистості має бути політика, яку дослідники розглядають у трьох вимірах: форма, зміст і процес [2].

Представники іншого напрямку громадянського виховання В. Бойтель, П. Фаузер, В. Едельштейн віддають перевагу теорії досвіду й ціннісно-демократичній практиці, формуванню демократичної поведінки й орієнтації на дію [2].

Тобто, пріоритетом визначають формування демократичної компетентності дітей шляхом навчання і життя в умовах демократії. Інші дослідники громадянського виховання (Г. Брайт, С. Шиле, А. Хаубер, Ш. Шик, Г. Вассер, Г. Шнайдер) обстоюють позиції синтезу традиційної політичної освіти і нового демократичного навчання [2].

Німецькі педагоги в умовах сучасного поліетнічного середовища усвідомлюють потребу виховання молодих громадян на таких цінностях, як толерантність, співчуття, солідарність, здатність до співробітництва, миролюбність [3].

Німецька дослідниця А. Слівка впевнена, що "громадянське виховання є відповіддю на конкретні соціальні питання (імміграційні проблеми, расизм, нетерпимість, егоїзм, глобалізація, втрата культури) та завдання (гендерні, етичні), а також 140 на необхідність активного залучення молоді до демократичних та суспільних процесів. У центрі громадянського виховання зростаючої особистості Німеччини стоїть навчання комунікативності і соціалізації. Відповідно до цього завдання, навчати потрібно не тільки толерантності, оскільки цілі набагато ширші – "свідоме заохочення плюралістичних поглядів і дивергентного мислення. Молодь повинна бути в курсі завдань суспільства та брати активну участь у їх вирішенні. На основі пропозицій і нових перспектив мають реалізовуватися гуманістичні принципи, які стануть підґрунтям громадянськості" [4].

Професор А. Слівка, розуміючи важливість громадянського суспільства, в якому може функціонувати демократична педагогіка, яка ж і задіяна у вихованні громадянина-патріота-демократа, зазначає, що "немає демократії без демократів і демократів, яких не вчили демократії. Демократична культура не падає з неба, вона не виникає самостійно, не розвивається сама по собі, а вимагає постійного піклування" [5].

Огляд досвіду патріотичного виховання в Німеччині свідчить про те, що кожна країна обирає ті чи інші інструменти для підвищення патріотичного духу своїх громадян залежно від ступеня втручання держави в цей процес. Країна відійшла від безпосередньо патріотичного виховання, надаючи перевагу громадянському вихованню, в основі якого покладено реалізацію прав і свобод людини та громадянина.

Україна під час реалізації Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді має спиратися на вже набутий досвід провідних країн світу для вибору необхідних для цього інструментів для подальшого адаптування їх до сучасних реалій та потреб.

Список використаної літератури

1. Kerr D. Pupil Assessment in Citizenship Education: Purposes, Practices and Possibilities / D. Kerr, A. Kiating, E. Ireland. Report of a CIDREE Collaborative Project. NFER/CIDREE, 2009.

2. Himmelmann G. Demokratie lernen und Politik lernen – ein Gegensatz? [Електронний ресурс] – Режим доступа: http://www.bpb.de/veranstaltungen/УВ62АС,0,0,Demokratie_lernen_und_Politik_lernen_%96_ein_Gegensatz.html – Назва з екрана

3. Detjen. Politische Bildung Geschichte und Gegenwart in Deutschland Joachim Detjen – R. Oldenbourg Verlag Munchen Wien, 2007. – 510 s.

4. Авдіянц Г. Порівняльний аналіз підходів до громадянського виховання школярів в Україні та Німеччини [Електронний ресурс] / Г. Авдіянц, М. Кузякіна // Вісник Інституту розвитку дитини. – Режим доступа: <http://www.stattionline.org.ua/pedagog/85/15449-porivnyalnij-analiz-pidxodiv-dogromadyanskogo-vixovannya-shkolyariv-v-ukra%D1%97nitanimechhini.html> – Назва з екрана.

5. Sliwka A. Burgerbildung. Demokratie beginnt in der Schule. – Beltz Verlag. Weinheim und Basel., 2008. – 226 s.

Сало В.А., старший викладач

Полтавського університету економіки і торгівлі

*Науковий керівник: Лаврик Г.В., д.ю.н., проф., завідувач кафедри
правознавства Полтавського університету економіки і торгівлі*

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАВА НА ОСВІТУ В УКРАЇНСЬКІЙ НАРОДНІЙ РЕСПУБЛІЦІ

Сучасні умови розвитку освіти передбачають втілення загальноновизнаних європейських підходів, принципів і методів у поєднанні з національним надбанням, що відображає специфіку та ментальні особливості генези та правового регулювання української освіти.

Слід зауважити, що реалізація права є складним процесом, що включає механізми (залежно від типу правової системи) та форми реалізації права (залежно від характеру та змісту норми). Так, перед нами постає питання: чи вдалося керівництву Української Народної Республіки цілком реалізувати освітню політику?

Доповідь спрямована на дослідження аспектів реалізації права на освіту в першій Українській Народній Республіці (далі – УНР) (листопад 1917 – квітень 1918 рр.).

Стан розвитку освіти в Російській імперії характеризувався масовою русифікацією, низьким рівнем засвоюваності предметів учнями, відривом теорії від практики, нестачею україномовних кадрів; система управління освітою була централізованою та бюрократизованою.

Серед тенденцій, що панували в житті українського селянства були: по-перше, прагнення навчатися рідною мовою в українській школі; по-друге, збільшення кількості шкіл; по-третє, здешевлення освіти в школах; по-четверте, надання реальної можливості доступу до вищої освіти тощо. Ці та інші проблеми прагнула подолати Центральна Рада з березня 1917 року.

Реальні можливості для суттєвих перетворень в освітній сфері УНР отримала із проголошенням державності в листопаді 1917 року. Тож події української революції 1917 – 1920-х років визначили напрями розвитку освіти для нашої держави в подальшому.

Право на освіту в УНР гарантувалося основними нормативно-правовими актами, як Універсали Центральної Ради, "Статут про державний устрій, права і вільності УНР" (28 квітня 1918 р.), деклараціями та наказами Генерального Секретаріату та наказами секретарств (з листопада 1917 р. – Ради Міністрів та міністерств) тощо. Окрім того, було підготовлено ряд законопроектів з питань освіти, частину яких так і не було прийнято через війну з Радянською Росією.

Пріоритетними напрямками реформування освітньої системи та законодавства Центральною Радою було визначено розширення мережі національних загальноосвітніх і спеціальних закладів освіти, активне залучення громадських організацій у вироблення концепції освітньої політики, забезпечення стабільного функціонування центральних і місцевих органів державної виконавчої влади у сфері освіти, українізація усіх ланок системи освіти (цьому аспекту надавав

суттєвого значення М.С. Грушевський), забезпечення мовних прав національних меншин, соціальний захист педагогів, декларація рівних можливостей для здобуття освіти всім бажаючим [1].

В УНР освіта була ступеневою: нижча початкова школа (парафіяльні, сільських однокласові та двокласові школи), вищі початкові та середні заклади освіти (реальні школи, духовні семінарії, кадетські корпуси, комерційні, єпархіальні школи, дівочі гімназії та інститути, середні хлоп'ячі школи, вчительські семінарії, церковно-вчительські школи) [1]. Зазначимо, що кількість шкіл, порівняно із початком 1917 року, збільшилася. Особлива увага приділялася професійній освіті в залізничній, кораблебудівній, архітектурній сферах. Закладом вищої освіти, який не отримав офіційного статусу, але став потужним науково-освітнім центром був Український народний університет (створений у жовтні 1917 р.). Частково функціонували класичні університети, але вони не були готові до українізації.

Органами управління освітою в УНР на різних рівнях були: Генеральне секретарство освіти (в листопаді 1917 р. отримало статус міністерства освіти), тимчасові комісаріати в складі чотирьох українців і трьох представників національних меншостей (з грудня 1917 р.). Примітно, що за досліджуваній термін в УНР змінилося чотири міністри освіти: Стешенко І.М., Григорійв Н. Я., Христюк П.О., Прокопович В.К.

Позитивною рисою управління можемо відзначити співробітництво вищезазначених органів із освітянами (наприклад, Всеукраїнською Учительською спілкою), що дозволяло забезпечити єдність реальних проблем у сфері освіти та пропонуваніх владою рішень.

Після проголошення IV Універсалом самостійності УНР (січень 1918 р.) було взято курс на забезпечення можливості одержати безплатну освіту взагалі-ноосвітніх школах усім дітям. Запроваджувався принцип децентралізації управління освітою: право відкривати школи надавалося органам місцевого самоврядування. Міністерство освіти намагалося налагодити рівноправну співпрацю з комісаріатом освітніх справ Радянської влади у Харкові з реформування української освіти, але бажаних результатів так і не було досягнуто [2].

Робилися спроби вирішення проблеми вчительських кадрів. З одного, боку, відчувалася нестача педагогів, а з іншого – їх недостатня кваліфікація. Для цього уряд вирішив заснувати в Києві академію, народні університети, курси, а в містах і селах України – просвітницькі товариства, народні доми, для підвищення кваліфікації вчителів. Така вимога узаконювалася. Зокрема, в грудні 1917 року Центральна Рада прийняла закон про встановлення окремої платної посади вчителя української мови і літератури в усіх типах початкових шкіл [3].

У зазначений період ускладнювалася політико-економічна ситуація в державі, що вплинуло на реалізацію освітньої політики урядом УНР. Гостро відчувалася війна, особливо в прифронтовних губерніях. Незважаючи на прагнення комплексно вирішити освітні проблеми, керівництво УНР зіштовхнулося із рядом труднощів, які унеможливили реформування освіти в цілому, тому результати такої політики скромні, навіть уривчасті.

Отже, проголошення III Універсалом УНР розширило можливості для реальних перетворень в освітній сфері. Очевидно, що цей напрям діяльності за тодішніх військово-політичних умов не був пріоритетним, але він визначав стратегічну ціль розвитку майбутнього України – надання права на освіту та можливість його втілення у власній державі. Об'єктивні труднощі спіткали керівництво УНР і ускладнювали повноцінну реалізацію цього права, однак здійснені кроки заклали спільні правові основи конституційного законодавства про освіту Української Народної Республіки та сучасної України.

Список використаних джерел

1. Грабовська Г. М. Державне будівництво в освітній сфері Української Центральної Ради і Гетьманату / Г. М. Грабовська // Університетські наукові записки. – 2008. – № 3. – С. 31-35. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Unzap_2008_3_8.
2. Купрійчук В.М. Законотворча діяльність Центральної Ради у сфері гуманітарної політики (березень 1917 – квітень 1918 року) [Текст] / В. Купрійчук // Державне управління: теорія та практика. – 2012. – №1.– Режим доступу: <http://academy.gov.ua/ej/ej15/txts/12KVMSGP.pdf>.
3. Орел Ю. В. Українізація освіти у період визвольних змагань 1917–1921 років/ Ю. В. Орел //Архіви України. – 2017. – № 8 (3-48) – С. 7-23.– Режим доступу: http://archives.gov.ua/Publicat/AU/AU-3-4_2017.pdf.

Труба Катерина,

студентка економіко-правового факультету

Київського кооперативного інституту бізнесу і права

Науковий керівник: Найда І.В.,

кандидат наук з державного управління,

доцент кафедри права

Київського кооперативного інституту бізнесу і права

ВДОСКОНАЛЕННЯ ЖИТЛОВОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ НА ПРИКЛАДІ НІМЕЧЧИНИ

Вирішення житлової проблеми сьогодні розглядається як пріоритетне завдання в багатьох країнах світу. Житлова політика України характеризується такими аспектами, як нестачею державних коштів для фінансування будівництва житла, яке буде передане малозабезпеченим верствам населення; правовою базою, що має декларативний характер і не передбачає механізмів будівництва та утримання фонду соціального житла.

Враховуючи світовий досвід, можна визначити основні напрями вдосконалення житлової політики держави у сфері забезпечення населення України соціальним житлом.

У німецькому житловому законодавстві немає понять "отримання", "надання" квартири, адже малозабезпеченим виділяють грошову допомогу для самостійного орендування житла у приватному секторі. Більше половини населення країни орендує квартири чи будинки, а у великих містах, таких як Берлін, Гамбург, частка орендарів становить понад 80 %. Одержувач соціальної допомоги підшукує собі

квартиру на ринку орендного житла самостійно, за допомогою посередників фірм або маклерів, які повинні мати ліцензію на цей вид діяльності, або звертаючись безпосередньо до власників будинків, компаній. Контракт на оренду квартири одержувач соціальної допомоги погоджує в соціальному відомстві, яке оплачує оренду житла і частину вартості комунальних послуг. Змінити соціальну квартиру можна тільки зі згоди соціального відомства, у разі виникнення особливих обставин, більшість з яких обумовлені в законодавстві або підзаконних актах. Власники квартир або будинків не можуть отримувати соціальну допомогу. Не платиться допомога, якщо загальна площа квартири, що орендується, перевищує встановлений мінімум. Соціальне відомство вважає, що якщо у квартиронаймача є кошти оплачувати житлову додаткову площу, то він не потребує соціальної допомоги [1, 2].

Порівняно з іншими європейськими країнами в Німеччині соціальне житло займає невелику частину житлового фонду – всього 10 %. У 2002 р. був ухвалений закон, який визначив нові пріоритети житлової політики Німеччини. Зокрема соціальне житло вже призначається не для широких прошарків населення, а для так званих "вразливих" груп (багатодітних родин, самотніх батьків тощо). Плата за соціальну квартиру встановлюється і суворо контролюється державою, зазвичай вона знаходиться на рівні погашення витрат на будівництво і не передбачає ніякого прибутку для забудовника. Німеччина пішла схожим шляхом до Великобританії. У цій країні також можна приватизувати соціальне житло на пільгових умовах. Щороку понад 100 тис. соціальних помешкань у Німеччині передаються у приватну власність.

У Німеччині більшість багатоквартирних будинків, особливо у великих містах, належить будівельним компаніям та інвестиційним компаніям. Незважаючи на значну фінансову допомогу, яку держава надає громадянам при купівлі квартир або будівництві індивідуального будинку (до 1/3 вартості будинку), розвиток іпотечного кредитування, більшість громадян є орендарями, а не власниками житла [3].

Особливо цікавим є досвід реформування житлової сфери Німеччини після приєднання її Східної частини, у якій на момент приєднання забезпечення електроенергією, теплом і газом здійснювалося так званими надрегіональними енергетичними підприємствами. Згодом всю сферу було передано з державної власності в приватні руки, але разом із цим було забезпечено прозорі схеми діяльності підприємств. З моменту об'єднання Німеччини першочерговими стали питання стимулювання будівництва нового житла, а також реконструкції і капітального ремонту. Тобто, поряд з новим будівництвом суттєва роль належить санації житла і підвищенню якості та привабливості навколишнього простору.

Загалом, в Європі розроблено три моделі реформування та розвитку житлово-комунального господарства, суттєвою складовою якого є житло: англійська модель, яка передбачає повну приватизацію житлово-комунальних об'єктів; німецька, що передбачає акціонування підприємств та організацію галузі, але основний пакет акцій належить муніципалітету; французька – поєднання муніципальної власності на об'єкти ЖКГ та управління ними з боку приватного бізнесу на умовах довгострокових договорів оренди та сукупних інвестиційних угод [4, 5].

Беручи до уваги світовий досвід, можна стверджувати, що об'єднання зусиль держави та приватного капіталу дає змогу будувати соціальне житло в значно більших об'ємах. Важливо, що уряди країн Європейського Союзу дедалі частіше приймають рішення про запровадження можливостей подальшого викупу соціального житла, адже вважається, що приватна власність дисциплінує та стимулює громадян до активної соціальної поведінки та трудової діяльності. Таким чином, соціальне житло перетворюється на доступне, поступово вирішується житлова проблема, корегується соціальна поведінка малозабезпечених громадян. Всебічне дослідження особливостей розвитку сфери житлового будівництва у розвинених та постсоціалістичних країнах світу, дало змогу виокремити перспективні напрями вдосконалення житлової політики України, зокрема будівництва соціального житла.

Отже, вирішення проблем житлової сфери в Україні в першу чергу полягає у формуванні сучасної житлової політики, що можливе при загальному підвищенні платоспроможності населення, відпрацюванні і налагодженні фінансових механізмів іпотечного кредитування, у залишенні в секторі державної власності соціального житла, застосуванні як європейської так і американської схеми іпотечного кредитування, у якісній реконструкції наявного застарілого житла, та переведення коштів із омертвілого вторинного ринку житла на первинний. Для реалізації поставлених завдань місцеві та центральні органи влади мають сприяти: стимулюванню попиту на житло і формуванню сприятливого інвестиційного середовища; ущільненню заселення незайнятих квартир та використанню вільних площ для сфери зайнятості; поліпшенню умов соціального довілля; санації старого житла, його модернізації, приватизації; створенню нових шансів для розвитку місцевої економіки; здійснювати ресурсну підтримку не тільки концепціям, а й конкретним житловим об'єктам.

Список використаної літератури

1. Досвід житлової політики зарубіжних країн. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://old.niss.gov.ua/Monitor/May08/10.htm>.
2. Яка ситуація із соціальним житлом в Європі?. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://zemlyany.blox.ua/2008/08/Yaka-situatsiya-iz-sotsialnim-zhitlom-v-Yevropi.html>.
3. Лукьянченко А. А. Жилищная политика в Украине: правовой и экономический аспекты / А.А. Лукьянченко; НАН Украины, Ин-т экономико-правовых исследований. – Донецк, 2002. – С. 10-11.
4. Пчелинцев О. Жилищные реформы и европейская интеграция О. Пчелинцев, Т. Белкина // Проблемы прогнозирования. – 1997. – № 1. – С. 140–142.
5. Шейкин А.В. Социальные аспекты ре-формирования жилищно-коммунальной сферы / А.В. Шейкин // Жилищно-коммунальное хозяйство. – 1999. – № 1. – С. 8–13.

Ширимета А.В.,
магістр економіко-правового факультету
Київського кооперативного інституту бізнесу і права

Науковий керівник: Колінько О.О., к.ю.н., доцент кафедри права
Київського кооперативного інституту бізнесу і права

ОСОБЛИВОСТІ СПАДКУВАННЯ ЗА ЗАПОВІТОМ В НІМЕЧЧИНІ

Законодавство про спадкування в країнах континентальної правової системи включає в себе норми, що регулюють суспільні відносини щодо переходу прав і обов'язків померлого до інших осіб.

У країнах континентального права спадкове право перейняло багато інститутів римського спадкового права, адаптувавши деякі інститути до власних національних особливостей.

Спадкове право зарубіжних країн виходить із загальних засад можливості спадкування за законом і за заповітом, причому за загальним правилом спадкування за законом розглядається як "спадкування без заповіту", тобто пріоритет має спадкування за заповітом. Законодавство про спадкування виходить з непорушності свободи волі спадкодавця, який має право самостійно розпорядитися своїм майном, залишивши його будь-яким особам, як з числа родичів, так і осіб, які не мають з ним родинного зв'язку.

Основним законом про спадкування у ФРН є Німецьке цивільне уложення 1896 г. (*далі* – НЦУ), книга V "Спадкове право".

Заповітом є виражене у встановленій законом формі волевиявлення спадкодавця, яке визначає юридичну долю його майна на випадок його смерті. Заповіт є односторонньою угодою та повинен відповідати певним вимогам, які забезпечують його дійсність. Такі норми містить і Цивільний кодекс України. Але законодавство зарубіжних країн містить свої особливості, зокрема, німецьке законодавство.

У Німеччині порядок укладення заповіту та вимоги до нього встановлено нормами НЦУ. Заповіт може укласти особа, що досягла 16 років. Недійсним буде заповіт укладений особою, яка внаслідок душевної хвороби не в змозі зрозуміти та оцінити значення розпоряджень, які в ньому містяться.

Заповіт має бути укладений тільки особисто спадкодавцем. Законодавство ФРН (§2232, 2247 НЦУ) встановлює дві форми заповіту:

- власноручний, що передбачає письмове викладення волі спадкодавця, зроблене ним власноручно із зазначенням дати й місця складання заповіту та підписане ним особисто; така форма не потребує офіційного посвідчення заповіту чи підтвердження його показаннями свідків;

- у формі публічного акту: складається нотаріусом на підставі усної чи письмової заяви спадкодавця. При цьому, якщо спадкодавець не в змозі прочитати складеного нотаріусом заповіту, то він має бути укладений у формі усної заяви заповідача; якщо останній не спроможний усно висловити свою волю, то заповіт може бути укладений тільки в письмовій формі. Неповнолітні особи (від 16 до 18 років) можуть складати заповіт лише у вигляді усної заяви чи передачі письмової заяви нотаріусу;

- спрощений: складання письмового документа чи усна заява спадкодавця в присутності трьох свідків, якщо особа знаходиться в місцевості, з якою внаслідок надзвичайних обставин перервано зв'язок, або на німецькому судні в дальньому плаванні. Спрощена форма допускається, якщо існує небезпека того, що заповідач помре раніше моменту нотаріального вчинення заповіту; його може посвідчити бургомістр за місцем знаходження заповідача в присутності двох свідків. Якщо протягом трьох місяців з моменту складання заповіту в спрощеній формі спадкодавець залишається живим, то такий заповіт втрачає силу.

Законодавство Німеччини допускає оформлення таємного заповіту, який складається заповідачем і передається на збереження нотаріусу в запечатаному вигляді, як правило, у присутності свідків.

У змісті заповіту визначається майно, яке буде передаватися в спадщину, та окреслюється коло осіб, які набувають право на отримання вказаного в заповіті майна.

Якщо в заповіті міститься заповідальний відказ (легат), то відказоодержувачі (легатарії) розглядаються як сингулярні правонаступники.

Спадкодавець може призначити в заповіті спадкоємцем будь-яку особу, незалежно від наявності родинних зв'язків з нею. Однак НЦУ встановлює певні обмеження: передбачає право законних спадкоємців на певну обов'язкову частку, яку їм зобов'язані виплатити спадкоємці, зазначені в заповіті. Батьки та чоловік чи дружина, що пережили іншого з подружжя, незалежно від змісту заповіту в будь-якому разі мають право на отримання половини частки, яка б належала їм за законом (обов'язкова частина).

Відповідно до законодавства ФРН особи, які мають право на таку "обов'язкову частку", у випадку, якщо їхні інтереси не забезпечені в заповіті, можуть пред'явити вимоги до спадкоємців за заповітом про виплату їм грошового еквівалента відповідної частки. Розмір обов'язкової частки становить 1/2 того майна, що належало б їм у разі спадкування за законом (§2303 НЦУ).

Спадкодавець має право в будь-який час відмінити заповіт у цілому чи частково, для чого він може внести до нього відповідні зміни, укласти новий заповіт або знищити старий. Нотаріально посвідчений заповіт у разі зміни волі спадкодавця, має бути вилучено з установи, де він зберігається.

Таким чином, німецьке та українське законодавство щодо спадкування за заповітом містить ряд спільних норм, але в той же час законодавство Німеччини передбачає особливі норми щодо заповіту.

Список використаної літератури

1. Дахно І. І. Німецьке цивільне уложення (Bürgerliches Gesetzbuch) // Юридична енциклопедія: В 6-ти тт. – Т. 4: Н – П. – К., 2002. – 720 с. – С. 165.
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – №№ 40–44. – Ст. 356.

DAS DEUTSCHE RECHTSSYSTEM: HISTORISCHER ÜBERBLICK

Ohne ein funktionierendes Rechtssystem könnte kein moderner Staat existieren und das menschliche Zusammenleben wäre schwierig. In dem vorliegenden Artikel werden einige Aspekte der Herausbildung vom Rechtssystem in Deutschland betrachtet.

Als sich Deutschland als ein Staat herausbildete, übte einen großen Einfluss auf sein Recht das Römische Recht aus, dessen viele Sätze in die damaligen Rechtssammlungen übernommen wurden. Zum Beispiel für die Schaffung "Des Sächsischen Spiegels" wurden solche Quellen wie die Bibel, das Kanonische Recht, die Gesetze vom Heiligen Römischen Reich, die auf dem Territorium Deutschlands verbreitet waren, benutzt.

Als Grundanstoß zum Formen des Rechtssystems der BRD diente die Gründung des Norddeutschen Bundes an der Spitze mit Preußen. Dabei spielte eine wichtige Rolle das Recht von Preußen, Sachsen und Bayern.

Eine große Wirkung auf die Entwicklung vom Recht Deutschlands hatte die Preußische Bodenlage (1794), die fast alle Rechtsbereiche umfasste, der Bayrische Kriminalkodex (1813) und die früheren Bayrischen Gerichts- und Zivilkodexe (1753, 1756), der Sächsische Zivilkodex (1863), der Hannoversche Zivilprozesskodex (1850). Auf den Territorien, die zum Deutschen Reich gehörten und die von der Napoleonischen Armee besetzt wurden, galten der Zivilkodex von Frankreich (1804) und andere Napoleonische Kodexe, deswegen war der Einfluss dieser Gesetze auf das Formen der Gesetzgebung vom Deutschen Reich offensichtlich. Bei der Vorbereitung der Projekte wurde auch das Gemeinrecht berücksichtigt, was eine schwierige Verflechtung von Normen, Römischem und Kanonischem Recht und Rechtsbräuchen der alten Germanen darstellte.

Zu den wichtigsten Gesetzgebungsakten jener Zeiten kann man den Strafkodex (1871), die Zivilprozess- und Kriminalprozesslagen zählen. In der modernen Gesetzgebung Deutschlands gelten einzelne Akte, die in der Periode der Weimarer Republik (1919 - 1933) angenommen wurden, aber mit Veränderungen, die dem heutigen Zustand der Gesetzgebung entsprechen.

Nach dem zweiten Weltkrieg entwickelte sich die Gesetzgebung Deutschlands unter der Kontrolle der Siegerländer (der USA, Großbritanniens, der UdSSR), deshalb hatten gerade diese Länder einen wesentlichen Einfluss auf die Akte, die zu jener Zeit veröffentlicht wurden.

Aber mit der Zeit wurde die BRD der völlig unabhängige Staat. Infolge der Entwicklung vom Staat und Recht Deutschlands beruhte das Rechtssystem auf dem föderativen Bau, dem Vorhandensein von geschriebenen Verfassungen und bestimmten Besonderheiten vom Gerichtssystem.

Eine wichtige Etappe beim Formen des Rechtssystems Deutschlands war die Wiedervereinigung der BRD und der DDR. Infolgedessen wurden zwei Abkommen verabschiedet: "Vom Mechanismus des Eintrittes der DDR in die BRD", dessen Wesen

bestand darin, dass sich auf das ganze Territorium der DDR die Gesetzgebung und das Gerichtssystem der Bundesrepublik verbreitete, und "Über den ökonomischen, sozialen und Valutenbund der BRD und der BRD", dessen Lagen feststellten, dass in allen öffentlichen und politischen Bereichen die Gesetzgebung der DDR außer Kraft getreten ist, und auf diese Sphären die Gesetzgebung der BRD verbreitet wird.

Das moderne Recht Deutschlands existiert und entwickelt sich auf zwei Niveaus – auf dem gemeinen und auf dem Recht einzelner Bundesländer. Das ist mit der föderativen Struktur Deutschlands verbunden. Die Länder, aus denen Deutschland besteht, haben eine ziemlich weite eigene Initiative auf der Gesetzebene. Sie bilden eigene Gesetzgebung und eigenes System vom Präjudizrecht. Dementsprechend sei betont, dass die BRD sowohl einziges Recht, das auf dem ganzen Territorium des Landes gültig ist, als auch das Recht einzelner Bundesländer, das nur auf ihrem Territorium in Kraft ist, hat.

Einen wichtigen Platz nimmt die Verfassung der BRD ein, die das Grundgesetz genannt wird. Es ist das geltende Verfassungsrecht Deutschlands und Rechtsgrundlage aller heute bestehender rechtlicher Teilbereiche. Das Grundgesetz der Bundesrepublik Deutschland trat am 8. Mai 1949 in Kraft und ist seit diesem Zeitpunkt uneingeschränkt gültig. Ein wichtiges Merkmal des Grundgesetzes besteht darin, dass es rechtlich über den einzelnen Landesgesetzen steht.

Das Rechtssystem Deutschlands übte einen wesentlichen Einfluss auf die Entwicklung des romanisch-germanischen Rechtes im Allgemeinen aus. Das ist dadurch bedingt, dass Deutschland eines der ersten Länder war, das die Normen vom Römischen Privatrecht übernommen und entwickelt hat. Viele Länder des romanisch-germanischen Rechtes streben nach der Veränderung eigener Gesetzgebung so, dass sie ähnlich der Gesetzgebung Deutschlands wird.

Die Rechtssysteme der romanisch-germanischen Rechtsfamilie teilen sich in zwei Gruppen: germanische und romanische. Zum romanischen Rechtssystem gehören die Rechtssysteme von Frankreich, Spanien, Italien und Luxemburg. Zum germanischen Rechtssystem gehören die Rechtssysteme der BRD, der Schweiz, der Ukraine und von Österreich, wo das Rechtssystem Deutschlands das Hauptsystem ist, denn die BRD hat eine hoch entwickelte Gesetzgebung, die oft von anderen Ländern zwecks der Vervollkommnung eigenes Rechtes analysiert wird. Aus diesen Gründen erregt das Rechtssystem Deutschlands vitales Interesse für weiteres Erlernen.

Quellenverzeichnis

1. <http://www.justinian.com.ua/index.php>
2. http://ua-referat.com/Становлення_і_розвиток_романо-германської_правової_системи
3. Порівняльне правознавство за загальною редакцією академіка НАПрН України О. В. Петришина, Харків, 2012

DER STAATSAUFBAU DEUTSCHLANDS

"Die ganze Staatsgewalt kommt vom Volk" – dieses demokratische Grundprinzip ist im Grundgesetz gesichert. Das Volk realisiert die Staatsgewalt unmittelbar bei Wahlen und Abstimmung, und mittelmäßig durch Sonderorgane der Gesetzgebung, der Vollzugsgewalt und des Gerichtsverfahrens. Die wichtigsten politischen Organe der BRD sind der Bundestag, der Bundesrat, die Bundesregierung und der Bundespräsident.

Das Staatsoberhaupt des Landes ist der Bundespräsident. Er wird für eine Amtszeit von fünf Jahren gewählt und vertritt völkerrechtlich die BRD. Den Bundespräsidenten wählt die Bundesversammlung, die nur zu diesem Zweck zusammentritt. Sie besteht aus den Bundestagsabgeordneten und den Delegierten, die von den Länderparlamenten gewählt werden. Der Bundespräsident repräsentiert die BRD im Ausland, unterzeichnet die Gesetze, nimmt die Botschaften in Empfang, schlägt einen Kanzlerkandidaten vor. Der Bundespräsident symbolisiert alles, was den Staat und den Verfassungsbau vereint. Der heutige Bundespräsident ist Frank-Walther Steinmeyer (seit 2017, die SDP).

Das höchste gesetzgebende Organ der Bundesrepublik ist der Bundestag. Er wird alle vier Jahre vom Volk gewählt. Die Abgeordneten werden frei, gleich, geheim und allgemein gewählt. Jeder BRD-Bürger mit 18 Jahren hat das Recht, an den Wahlen teilzunehmen. Die Beteiligung an den Wahlen ist freiwillig. Die wichtigsten Aufgaben des Bundestages sind die Gesetzgebung, die Wahl des Bundeskanzlers und die Kontrolle der Regierung. Die Projekte der Gesetze haben im Bundestag drei Lesungen, und werden in der Regel einmal an die Kompetenzkommission gerichtet. Nach der dritten Lesung findet die endgültige Abstimmung statt. Das Gesetz gilt als verabschiedet, wenn es die Mehrheit der gegebenen Stimmen bekommt.

Im Bundestag sind ab 2017 sieben politische Parteien vertreten:

1. Die CDU (die Christlich-Demokratische Union);
2. Die CSU (die Christlich-Soziale Union), nur in Bayern vertreten;
3. Die Linken
4. Die SPD (die Sozialdemokratische Partei Deutschlands);
5. Bündnis 90 (Die Grünen);
6. Die FDP (die Freie Demokratische Partei);
7. Die AfD (Alternative für Deutschland).

Der Bundesrat ist die zweite Kammer des Parlaments. Er besteht aus 69 Vertretern der Länder, das heißt aus Mitgliedern der Landesregierung. Abhängig von der Einwohnerzahl entsendet jedes Bundesland von 3 bis 6 Vertreter. Der Bundesrat hat ein wichtiges Mitspracherecht auf der Gesetzebene: das Gesetz tritt in Kraft erst dann, wenn der Bundesrat ihm die Zustimmung gegeben hat. Der Bundesrat vertritt die Interessen einzelner Länder der BRD.

Die Bundesregierung (häufig auch "das Kabinett" genannt) besteht aus dem Bundeskanzler und den Bundesministern. Es ist das vollziehende Organ des Landes. Den Bundeskanzler wählt der Bundestag. Der Bundeskanzler allein wählt die Minister aus und

schlägt die Kandidaten dem Bundespräsidenten vor. Der Kanzler bestimmt die Richtlinien der Staatspolitik. Im Rahmen dieser Richtlinien leiten die Bundesminister ihren Geschäftsbereich selbstständig und in eigener Verantwortung. Nicht umsonst nennt man das deutsche Regierungssystem auch "Kanzlerdemokratie", denn der Bundeskanzler ist das einzige Mitglied vom Kabinett, das vom Parlament gewählt wird, und nur er allein trägt die Verantwortung vor dem Parlament. Seit 2007 steht an der Spitze vom Bundestag Angela Merkel.

Die BRD besteht aus 16 Bundesländern. Jedes Bundesland hat sein eigenes Parlament und seine eigene Landesregierung, die von einem Ministerpräsidenten, bei den Stadtstaaten (Berlin, Hamburg, Bremen) von einem Bürgermeister geleitet wird. Die Ausführung der Gesetze ist grundsätzlich Angelegenheit der Länder. Der Vorteil dieser Dezentralisierung von Staatsaufgaben liegt darin, dass regionale und örtliche Besonderheiten stärker berücksichtigt werden.

Quellenverzeichnis

1. Гусєва П. Т. Streiflichter aus Deutschland. Ein Lehrbuch für Schüler. – X.: Ранок, 2009.
2. Кирчева А. Р. Deutschland. Erdkundlicher Überblick. – Донецк, 1996
3. Факти про Німеччину. – Видавництво Societäts-Verlag, 1995.
4. <https://www.dw.com/uk/вибори-в-німеччині...про...до-бундестагу/a-39246202> - Назва з екрану.
5. https://uk.wikipedia.org/wiki/Федеральний_канцлер_Німеччини - Назва з екрану.

A. Kytschlo,

*Lyzeistin der Klasse für Fremdsprachenphilologie
Nishyner Pädagogischen Gebietslyzeums*

DIE STAATSSYMBOLLE DER BRD, IHR URSPRUNG

Wie alle Staaten hat auch Deutschland seine Staatssymbole. Das sind die Nationalhymne, die Nationalflagge und das Nationalwappen.

Das Wappen der BRD stellt einen einköpfigen Adler dar. Der Adler war noch im alten Orient von Persern und Babyloniern beliebt. Er symbolisierte Stolz, Macht, Stärke, Scharfsichtigkeit und Großmut. Bei Griechen war der Adler Sinnbild des Zeus. Es wird behauptet, dass die alten Römer die Feldzeichen ihrer Legionen mit einem Adler schmückten. Den römischen Adler haben die Karolinger im Frankenreich übernommen, und seitdem ist dieser Vogel auf dem Wappen von Deutschland zu sehen.

Der Autor der deutschen Nationalhymne heißt August Heinrich Hoffmann von Fallersleben (1798 - 1874). Er war ein liberaler Professor. Am 26. August 1841 hat er auf der Insel Helgoland das Gedicht "Das Lied des Deutschen" geschaffen. Die Melodie wurde von dem österreichischen Komponisten Joseph Haydn 50 Jahre vorher für eine österreichische Kaiserhymne geschrieben. Während der Hitlerzeiten sang man die erste Strophe dieses Gedichtes. Jetzt ist die deutsche Nationalhymne die dritte Strophe des Gedichtes von Fallersleben:

Einigkeit und Recht und Freiheit
Für das deutsche Vaterland!
Danach lasst uns alle streben
Brüderlich mit Herz und Hand!
Einigkeit und Recht und Freiheit
Sind des Glückes Unterpfand.
Blüh im Glanze dieses Glückes,
Blühe, deutsches Vaterland!

"Einigkeit" bedeutet die Vereinigung von 39 souveränen deutschen Staaten zu einem Nationalstaat, "Recht" – in dem neuen Deutschland herrscht keine absolute Macht der Fürsten, sondern demokratische Verfassung, "Freiheit" versinnbildlicht freie Meinungsäußerung, Freiheit des einzelnen Bürgers gegenüber staatlicher Macht.

Die Farbkombination schwarz-rot-gold nimmt ihren Ursprung in der Zeit der antinapoleonischen Befreiungskriege.

Die schwarz gefärbten Uniformen des Lützowschen Freikorps vor 1813 waren mit roten Biesen angesetzt sowie mit goldfarbenen Messingknöpfen und metallenen Epauletten versehen. 1815 schlossen sich die Jenaer Studenten zu einer Urburschenschaft zusammen. Die Damen aus der Stadt strickten für sie eine Fahne aus den drei Streifen Karmesinrot-Schwarz-Karmesinrot. Der schwarze Streifen trug einen goldfarbenen Eichenzweig, und die Flagge war auf drei Seiten mit goldfarbenen Fransen eingefasst.

Im Oktober 1817 trafen sich auf der Wartburg bei Eisenach 500 Burschenschaftler aus ganz Deutschland. Zum Zeichen ihrer Zusammengehörigkeit gaben sie sich eine schwarz-rot-goldene Fahne.

Im Mai 1832 wurde die Flagge Schwarz-Rot-Gold als "deutsche Trikolore" endgültig zum Symbol Nationaler Einheitsbestrebungen, des Kampfes gegen die feudale Spaltung, für eine einheitliche deutsche Republik. Am 9. März jenes Jahres erklärte der Bundestag unter dem Druck der Revolution Schwarz-Rot-Gold zu den Farben des Deutschen Bundes.

Der revolutionär-demokratische Dichter Ferdinand Freiligrath (1818-1876) interpretierte die Symbolik mit den Worten: "Pulver ist schwarz, Blut ist rot, und golden flackert die Flamme".

Nach der Niederschlagung der Aufstände von 1849 in Dresden, Baden und Pfalz verschwand die schwarz-rot-goldene Flagge für rund 70 Jahre. An ihrer Stelle trat 1871 schwarz-weiß-rote Flagge. Erst 1921 erklärte man Schwarz-Rot-Gold offiziell wieder zur Flagge des Reiches. Schwarz-Rot-Gold war bis 1933 in Gebrauch. Dann wurde sie vom Hitlerregime durch das alte Schwarz-Weiß-Rot und später durch die Hackenkreuzflagge ersetzt.

Nun lautet der Artikel 22 des Grundgesetzes der BRD vom 23. Mai 1949: "Die Bundesflagge ist schwarz-rot-gold".

Quellenverzeichnis

1. Das Grundgesetz der BRD, 1949
2. Гусева П. Т. Streiflichter aus Deutschland. Ein Lehrbuch für Schüler. – X.: Ранок, 2009.
3. Кирчева А. Р. Deutschland. Erdkundlicher Überblick. – Донецк, 1996.

Чернігівський обласний центр соціально- психологічної допомоги:
м. Чернігів, вул. Елеваторна, 6, (04622) 5-83-97

Місцеві центри з надання безоплатної вторинної правової допомоги
<http://legalaid.gov.ua/ua/local-centres>

Чернігівська область

❖ **Менський місцевий центр з надання безоплатної вторинної правової допомоги**

(м. Мена, Сергія Титаренка, 6а)

❖ **Корюківське бюро правової допомоги**

(м. Корюківка, вул. Шевченка, 73)

❖ **Новгород-Сіверське бюро правової допомоги** (м. Новгород-Сіверський, вул. Губернська, 24)

❖ **Семенівське бюро правової допомоги**

(м. Семенівка, вул. Червона Площа, 2)

❖ **Сновське бюро правової допомоги** (м. Сновськ, вул. Миру, 51а)

❖ **Коропське бюро правової допомоги** (смт. Короп, вул. Успенська, 2)

❖ **Сосницьке бюро правової допомоги** (смт. Сосниця, вул. Троїцька, 32)

❖ **Ніжинський місцевий центр з надання безоплатної вторинної правової допомоги**

(м. Ніжин, вул. Богуна, 8)

❖ **Бахмацьке бюро правової допомоги**

(м. Бахмач, вул. Соборності, 42)

❖ **Ічнянське бюро правової допомоги** (м. Ічня, вул. Воскресінська, 26)

❖ **Бобровицьке бюро правової допомоги** (м. Бобровиця, вул. 30 років Перемоги, 13)

❖ **Борзнянське бюро правової допомоги** (м. Борзна, вул. П.Куліша, 100)

❖ **Носівське бюро правової допомоги** (м. Носівка, вул. Центральна, 20)

❖ **Прилуцьке бюро правової допомоги**

(м. Прилуки, вул. Гімназична, 94)

❖ **Срібнянське бюро правової допомоги** (смт. Срібне, вул. Миру, 41а)

❖ **Варвинське бюро правової допомоги** (смт. Варва, вул. Шевченка, 61)

❖ **Талалаївське бюро правової допомоги**

(смт. Талалаївка, вул. Центральна, 5)

❖ **Чернігівський місцевий центр з надання безоплатної вторинної правової допомоги**

(м. Чернігів, просп. Миру, 49 а)

❖ **Городнянське бюро правової допомоги**

(м. Городня, вул. Чернігівська, 7)

❖ **Славутицьке бюро правової допомоги**

(м. Славутич, квартал Московський, 12)

❖ **Козелецьке бюро правової допомоги**

(смт. Козелець, вул. Толстого, 34а)

❖ **Ріпкинське бюро правової допомоги**

(смт. Ріпки, вул. Попудренка, 8-А)

З цим буклетом можна ознайомитись за посиланням: <http://just.cg.gov.ua/index.php?id=23915&tp=1>

Буклет підготовлено
Головним територіальним
управлінням юстиції у Чернігівській
області станом на 31.08.2018
у відповідності до законодавства України

Міністерство юстиції України
Головне територіальне управління юстиції
у Чернігівській області

Насильство в сім'ї

м. Чернігів
2018

Насильство в сім'ї – це не та тема, яку можна обговорювати жартома. Це тема яка несе страх, сором, відчай. На жаль, проблема насильства, а особливо домашнього насильства є актуальною в нашому суспільстві. Про те, говорити та вирішити проблему не так просто. Оскільки жертви що потерпають від насильства в сім'ї настільки емоційно скуті, та залякані, що "виносити сміття з хати" вони просто бояться. Випадки коли члени сім'ї потерпають від насильства дуже багато і перш за все що повинна зробити жертва – перестати звинувачувати себе, думати що це норма, а головне звернутися по допомогу.

Що робити у випадку насильства в сім'ї?

Насильство в сім'ї – будь-які умисні дії фізичного, сексуального, психологічного чи економічного спрямування одного члена сім'ї по відношенню до іншого члена сім'ї, якщо ці дії завдають йому моральної шкоди, шкоди його фізичному чи психічному здоров'ю.

Якщо життя у Вашій сім'ї перетворилося на жах, зволікати не варто. Складіть заздалегідь план своїх дій – що робити, куди піти в разі небезпеки. Якщо необхідно піти з дому – підготуйтеся: зберіть найнеобхідніші речі, ліки, одяг, ключі, особисті документи та документи, що підтверджують Ваші права власності на житло, машину тощо. У випадку, якщо з Вами будуть діти – також підготуйте все необхідне.

Визначте не одне, а декілька місць, де Ви могли б сховатися, якщо підете з дому. Пам'ятайте адреси, номери телефонів людей, яким Ви можете довіритися у випадку загрози вчинення насильства, або організацій, до яких маєте намір звернутися.

Заздалегідь продумайте можливі вирішення важливих юридичних питань, якщо Ви зважилися піти та розірвати сімейні стосунки – питання спільного майна, місця проживання дітей та виплати аліментів. Юристи соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді чи громадських організацій можуть надати вам безкоштовну консультацію, якою варто скористатися.

Також подумайте про те, як уберегти дітей від повторення ситуації насильства – домовтеся й підготуйте необхідні документи для керівника дитячої установи або навчального закладу про те, що дітьми опікується тільки Ви і ніхто, крім Вас, не має права забирати їх.

Якщо Вам чи Вашим дітям уже завдали тілесних ушкоджень, обов'язково розкажіть про це працівникові поліції та зверніться до медичної установи. Медичні висновки про отримані тілесні ушкодження можуть бути вагомим доказом того, що сталося.

Куди звертатися по допомогу у випадку проявів насильства?

Національна поліція України: тел. 102;

Національна "гаряча лінія" з попередження домашнього насильства, торгівлі людьми та гендерної дискримінації 0-800-500-335 або 116 123 (дзвінки в межах України безкоштовні);

Національна дитяча "гаряча лінія": 0 800 500 225 або 116 111 (для дзвінків з мобільного).

Консультації електронною поштою: info@lastrada.org.ua.

Контакти обласних центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді

<https://www.msp.gov.ua/news/14911.html>

Чернігівський обласний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді:

м. Чернігів, вул. Шевченка, 21, (0462) 77-89-84, 77-89-58, 77-48-25, 24-92-34

Контакти мобільних бригад соціально-психологічної допомоги

<https://www.msp.gov.ua/news/14910.html>

Адреси центрів соціально-психологічної допомоги

<https://www.msp.gov.ua/news/14909.html>

Чернігівський обласний центр соціально-психологічної допомоги:
м. Чернігів, вул. Елеваторна, 6, (04622) 5-83-97

Місцеві центри з надання
безоплатної вторинної правової
допомоги

<http://legaid.gov.ua/ua/local-centres>

Чернігівська область

- ❖ **Менський місцевий центр з надання безоплатної вторинної правової допомоги**
(м. Мена, Сергія Тигаренка, 6а)
- ❖ **Корюківське бюро правової допомоги**
(м. Корюківка, вул. Шевченка, 73)
- ❖ **Новгород-Сіверське бюро правової допомоги** (м. Новгород-Сіверський, вул.Губернська, 24)
- ❖ **Семенівське бюро правової допомоги**
(м. Семенівка, вул. Червона Площа, 2)
- ❖ **Сновське бюро правової допомоги**
(м. Сновськ, вул. Миру, 51а)
- ❖ **Коропське бюро правової допомоги**
(смт. Короп, вул. Успенська, 2)
- ❖ **Сосницьке бюро правової допомоги**
(смт. Сосниця, вул. Троїцька, 32)

- ❖ **Ніжинський місцевий центр з надання безоплатної вторинної правової допомоги**
(м. Ніжин, вул. Богуна, 8)
- ❖ **Бахмацьке бюро правової допомоги**
(м. Бахмач, вул. Соборності, 42)
- ❖ **Ічнянське бюро правової допомоги**
(м. Ічня, вул. Воскресінська, 26)

- ❖ **Бобровицьке бюро правової допомоги** (м. Бобровиця, вул. 30 років Перемоги, 13)
- ❖ **Борзнянське бюро правової допомоги** (м. Борзна, вул. П.Куліша, 100)
- ❖ **Носівське бюро правової допомоги**
(м. Носівка, вул. Центральна, 20)
- ❖ **Прилуцьке бюро правової допомоги**
(м. Прилуки, вул. Гімناзична, 94)
- ❖ **Срібнянське бюро правової допомоги** (смт. Срібне, вул. Миру, 41а)
- ❖ **Варвинське бюро правової допомоги**
(смт. Варва, вул. Шевченка, 61)
- ❖ **Талалаївське бюро правової допомоги**
(смт. Талалаївка, вул. Центральна, 5)

- ❖ **Чернігівський місцевий центр з надання безоплатної вторинної правової допомоги**
(м. Чернігів, просп. Миру, 49 а)
- ❖ **Городнянське бюро правової допомоги**
(м. Городня, вул. Чернігівська, 7)
- ❖ **Славутицьке бюро правової допомоги**
(м. Славутич, квартал Московський, 12)
- ❖ **Козелецьке бюро правової допомоги**
(смт. Козелець, вул. Толстого, 34а)
- ❖ **Ріпкинське бюро правової допомоги**
(смт. Ріпки, вул. Попудренка, 8-А)

З цим буклетом можна ознайомитись за посыланням:

<http://just.cg.gov.ua/index.php?id=23915&tp=1>

*Буклет підготовлено
Головним територіальним
управлінням юстиції у Чернігівській
області станом на 31.08.2018
у відповідності до законодавства України*

Міністерство юстиції України
Головне територіальне управління
юстиції
у Чернігівській області

Насильство в сім'ї

м. Чернігів
2018

Насильство в сім'ї – це не та тема яку можна обговорювати жартома. Це тема яка несе страх, сором, відчай. На жаль, проблема насильства, а особливо домашнього насильства є актуальною в нашому суспільстві. Про те, говорити та вирішити проблему не так просто. Оскільки жертви що потерпають від насильства в сім'ї настільки емоційно скуті, та залякані, що «виносити сміття з хати» вони просто бояться. Випадки коли члени сім'ї потерпають від насильства дуже багато і перш за все що повинна зробити жертва – перестати звинувачувати себе, думати що це норма, а головне звернутися по допомогу.

Що робити у випадку насильства в сім'ї?

Насильство в сім'ї – будь-які умисні дії фізичного, сексуального, психологічного чи економічного спрямування одного члена сім'ї по відношенню до іншого члена сім'ї, якщо ці дії завдають йому моральної шкоди, шкоди його фізичному чи психічному здоров'ю.

Якщо життя у Вашій сім'ї перетворилося на жах, зволікати не варто. Складіть заздалегідь план своїх дій – що робити, куди піти в разі небезпеки. Якщо необхідно піти з дому – підготуйтеся: зберіть найнеобхідніші речі, ліки, одяг, ключі, особисті

документи та документи, що підтверджують Ваші права власності на житло, машину тощо. У випадку, якщо з Вами будуть діти – також підготуйте все необхідне.

Визначте не одне, а декілька місць, де Ви могли б сховатися, якщо підете з дому. Пам'ятайте адреси, номери телефонів людей, яким Ви можете довіритися у випадку загрози вчинення насильства, або організацій, до яких маєте намір звернутися.

Заздалегідь продумайте можливі вирішення важливих юридичних питань, якщо Ви зважилися піти та розірвати сімейні стосунки – питання спільного майна, місця проживання дітей та виплати аліментів. Юристи соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді чи громадських організацій можуть надати вам безкоштовну консультацію, якою варто скористатися.

Також подумайте про те, як уберегти дітей від повторення ситуації насильства – домовтеся й підготуйте необхідні документи для керівника дитячої установи або навчального закладу про те, що дітьми опікується тільки Ви і ніхто, крім Вас, не має права забирати їх.

Якщо Вам чи Вашим дітям уже завдали тілесних ушкоджень, обов'язково розкажіть про це працівникові поліції та зверніться до

медичної установи. Медичні висновки про отримані тілесні ушкодження можуть бути вагомим доказом того, що сталося.

Куди звертатися по допомогу у випадку проявів насильства?

Національна поліція України: тел. 102;

Національна «гаряча лінія» з попередження домашнього насильства, торгівлі людьми та гендерної дискримінації 0-800-500-335 або 116 123 (дзвінки в межах України безкоштовні);

Національна дитяча «гаряча лінія»: 0 800 500 225 або 116 111 (для дзвінків з мобільного).

Консультації електронною поштою: info@lastrada.org.ua.

Контакти обласних центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді

<https://www.msp.gov.ua/news/14911.html>
Чернігівський обласний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді:
м. Чернігів, вул. Шевченка, 21, (0462) 77-89-84, 77-89-58, 77-48-25, 24-92-34

Контакти мобільних бригад соціально-психологічної допомоги

<https://www.msp.gov.ua/news/14910.html>
Адреси центрів соціально-психологічної допомоги
<https://www.msp.gov.ua/news/14909.html>

Наукове видання

Укладач
Дудченко Оксана Сергіївна

МАТЕРІАЛИ КРУГЛОГО СТОЛУ
"ПРАВО УКРАЇНИ ТА НІМЕЧЧИНИ"
(м. Ніжин, 29 листопада 2018 р.)

Технічний редактор – І. П. Борис
Верстка, макетування – Н. О. Приходько

Видання друкується за авторським редагуванням

Підписано до друку 10.12.2018
Гарнітура ComputerModern
Замовлення № 777

Формат 60x84/16
Ум. друк. арк. 4,0
Обл.-вид. арк. 3,72

Папір офсетний
Електронне видання

Ніжинський державний університет
імені Миколи Гоголя.
м. Ніжин, вул. Воздвиженська, 3-А
(04631) 7-19-72
E-mail: vidavn_ndu@ukr.net
www.ndu.edu.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 2137 від 29.03.05 р.